

לקראת שבת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 362

פנינים לפרשת וארא

במשך כל השבת היה ר' בן ציון כאוב ממש, כמה פעמים התאפק מלבכות. "מה עושים?" - זו הייתה שאלת השאלות. כיצד יוכל לפעול, מי יאמין לדבריו של אברך צעיר, מול יהודי נכבד בגיל העמידה שדיבר בהחלטיות שאין אחריה עוררין!?

הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל בנסיעה לתל אביב עם מרן הרב שך

"אתה תדבר את פל אשר אצנך" (שמות ז, ב')

הייתה זו שבת בה ר' בן ציון (כאברך צעיר) התארח בבית הוריו בתל אביב.

אחד ממתפללי בית הכנסת "היכל מאיר" אירס את בתו, עם בחור ישיבה תלמיד חכם שיראתו קודמת לחכמתו, ומעוטר בכל מידה נכונה. וכדרך העולם, החתן הגיע בשבת שאחרי האירוסין להתארח בבית חותנו, ולסעוד שם את סעודות השבת.

החותן נכנס לבית הכנסת עם החתן החדש, כשכולו זורח מאושר על היהלום שנפל בחלקו. הציבור השתתף בשמחתו, ובאו לאחל להם ברכת 'מזל טוב'.

ביניהם היה גם איש צר עין, שקינא משום מה מאוד, באבי הכלה. ותוך כדי המזל טוב לחש לאבי הכלה: "נראה לי שעשית שטות, זה בחור שבקושי מתפלל, פעם ביררתי עליו ושמעתי כי רוב שעות היום עוברות עליו בבטלה. זו שטות שלקחת אותו לחתן, אבל את הנעשה אין להשיב..." - דברי האיש.

החותן שמע את הדברים בהלם. והם נכנסו בו כארס של עכנאי. חלחלו בו. בשבת אחרי צהרים אמר כבר לאחד המתפללים "נראה לי כי נפלתי בפח..." . הבחור עצמו הבחין שלפתע פני חמיו השתנו לדעה ולא הבין מה קרה, לבו החל לנבא לו רעות. כך עברה לה השבת בהרגשה רעה, מאכזבת.

כאשר ה"מוציא שם רע" אמר את מה שאמר, והזדעזע מהרגע הכל כך נורא של שפיכות דם של כמה נפשות, בכמה מילים חלקלקות. זה כמו להיות נוכח בתקיעת סכין בליבו של יהודי.

הוא לא יכול היה לאכול את הסעודה בליל שבת. מעיו התהפכו בקרבו. ובמקביל, הוא גם הכיר היטב את החתן, והוא ידע בוודאות שהדברים בשקר יסודם.

כדרכו, לא זרק מיד משפטים מפיו. לא רץ מיד לדבר עם אבי הכלה. כי עדיף כמה מילים חזקות עזות כחצים מאלף מילים שאין בהן תועלת, ולפעמים מילים גם יכולות להזיק עוד יותר ממה שהן מועילות. "חשוב על הדיבור לפני שתוציאנו מפך".

במשך כל השבת היה ר' בן ציון כאוב ממש, כמה פעמים התאפק

למעשה, ר' בן ציון, עמד בסמיכות לאבי הכלה בליל שבת בדיוק

ענה לו ר' בן ציון: "לדעתי, הרעיון הוא, שאברר היכן הם מתגוררים בדיוק בת"א, וראש הישיבה יסע אתי לת"א ונעלה לביתם ונדבר איתם". הרב שך נהנה מהרעיון, "אבל אינני מכיר את הבחור, הוא אינו מתלמידי הישיבה, וכיצד אוכל להמליץ עליו ולשבח אותו, בדברים שאינני יודע שהם אמיתיים". ר' בן ציון אמר לו "נכון, אבל שכחתי לומר לרבינו כי אני מכיר אותו היטב, ויודע בוודאות שכל ההשמצות הן שקר, וכי הוא בחור מעולה משכמו ומעלה".

אמר הרב שך: "אם כך, מיד אלבש את הכובע והחליפה, וכעת ניסע יחד לתל אביב".

ר' בן ציון ביקש להזמין מונית, אך הרב שך מיאן "ניסע באוטובוס" - אמר.

עלו לאוטובוס, כשר' בן ציון רצה לשלם לנהג בשביל שניהם, הרב שך התערב: "אני אשלם גם בשבילך".

במשך הדרך הרב שך התעניין כמה פעמים בדרישות וחקירות אודות הבחור, טיבו וטבעו, והאזין לפרטים.

כאשר הגיעו קרוב לבית הורי הכלה, ירדו שניהם מהאוטובוס, והלכו לכתובת המדויקת. ר' בן ציון נשאר למטה ברחוב.

הרב שך דפק בדלת, האב והאם היו בפתח, מופתעים לגלות על מפתן הדלת את ראש ישיבת פוניבז'.

ללא הקדמות מיותרות התחיל בדבריו "אני נמצא כאן באזור לצורך ענין מסוים, וכיון ששמעתי כי הבת שלכם זכתה להתארס עם בחור פלוני, אמרתי לעצמי: אי אפשר לעבור כאן בלא לעלות ולאחל לכם ברכת 'מזל טוב', ולספר לכם על הזכייה הגדולה בה זכיתם. הבחור הזה הוא יכול להיחשב כמו בן בית אצלי, בחור חשוב מאוד, מלא וגדוש בתורה וביראת שמים, הוא יגע ועמל, ועתידו לגדולות ונצורות, לא כל אחד זוכה לכזה יהלום". כך המשיך עד שהבחין מבין ריסי עיני ההורים שדעתם מתאוששת, והשמחה מבצבצת בעיניהם. הוא נפרד מהאב והאם בלבביות ובאחולים.

וכאשר הרב שך קיבל מהורי הכלה את ההזמנה לחתונה, הוא הראה אותה לר' בן ציון בסיפוק רב.

והיה ר' בן ציון מסיים את הסיפור: "כיום הבחור הזה הוא כבר סבא לנכדים, ובכלל אינו מעלה על דעתו, מה פעל הרב שך למענו...". ור' בן ציון? לא בתמונה בכלל...

(מתוך הספר 'ללא שם')

כאשר הגיעו קרוב לבית הורי הכלה, ירדו שניהם מהאוטובוס, והלכו לכתובת המדויקת. ר' בן ציון נשאר למטה ברחוב. הרב שך דפק בדלת, האב והאם היו בפתח, מופתעים לגלות על מפתן הדלת את ראש ישיבת פוניבז'

מלבכות. היה נראה שעבר עליו משהו קשה, כי הוא היה בתוך ד' אמותיהם, של רוצח ונרצח...

"מה עושים?" - זו הייתה שאלת השאלות. כיצד יוכל לפעול, מי יאמין לדבריו של אברך צעיר, מול יהודי נכבד בגיל העמידה שדיבר בהחלטיות שאין אחריה עוררין?
כאשר חזר לביתו בבני ברק במוצאי שבת, לא נרדם כל הלילה. נדדה שנתו.

ביום ראשון בבוקר יצא כדרכו מביתו לכיוון כולל פוניבז', בדרך, הוא פגש את רבי דוד פרנקל זצ"ל - מתלמידי מרגן החזו"א והגרי"ז מבריסק, שהיה אתו בידידות גדולה.

ר' דוד בחושי החדים, הבחין ממרחק כי פני ידידו ר' בן ציון עצובות. התקרב אליו בתמיהה "מה קרה, מדוע פניכם רעים היום".

ר' בן ציון סיפר לו מה שקרה. ור' דוד פרנקל יעץ לו שילך תכף ומיד להתיעץ עם הרב שך.

ר' בן ציון לא פנה כדרכו לפתח הכולל, אלא צידד את הילוכו, נכנס וסיפר למרן הרב שך את פרטי המקרה המכאיב.

הרב שך שמע והגיב: "בסדר, ומה לדעתך אני יכול לעזור בענין?"

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"פעם אחת נכנסתי לביתו של ה'חזון איש', ומצאתיו שוכב במיטתו מכוסה בסדין לבן מכף רגל ועד ראש. בתחילה נבהלתי מאד, חששתי פן קרה לו משהו. אך כשהרמתי את הסדין מעט, נדהמתי לראותו עירני, כותב דברי-תורה במרץ. שאלתיו - מה זאת? והוא השיבני: 'כדי שאוכל להוציא פסק הלכה לאמיתה של תורה, אני זקוק לריכוז מלא, בשביל זה אני צריך לא לראות כלום מסביבי, מלבד מה שאני עוסק בו'..."

הקשר המיוחד של הגה"צ רבי משה טורק זצ"ל עם מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל בעל 'שבט הלוי'

"ולמען ספר שמי בכל הארץ" (שמות ט', ט"ז)

בשבתו בשכונת 'זכרון מאיר', נקשר רבי משה טורק בלב ונפש עם המרא-דאתרא עמוד-ההוראה, מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי'. במשך עשרות שנים הם גרו בסמיכות ושכנות זה לזה [-ביתו של רבי משה ברחוב ברטנורא 9 היה ממוקם מאחורי ביתו של הרב וואזנר ברחוב הלפרין 13], כשכל השאלות המעשיות שהתעוררו בבית בחיי היום-יום, קטנות כגדולות, הופנו אליו.

במשך שנים רבות, השתתף רבי משה בקביעות בשיעורי ההלכה שהיה הרב וואזנר אומר באחד מימות השבוע בבית-מדרשו, בהשתתפותם של מורי-הוראה ותלמידי-חכמים רבים מכל רחבי העיר. כך גם בשלושים השנים האחרונות, היה אוכל סעודה שלישית בביתו, ואחר כך מזדרז ל'טיש' שערך הרב וואזנר לתלמידיו בחדר-אוכל של הישיבה, ומאזין בשקיקה ובצימאון לדבריו.

הוא היה אומר, כי דרשותיו ומוסריו של הרב וואזנר, ממלאים אותו בכוחות רוחניים לקראת השבוע הקרוב. וגם בשאר הדרשות שנשא במועדי השנה; דרשת שבת שובה, דרשת שבת הגדול, מעמד שירת הים בליל שביעי של פסח ועוד הזדמנויות אחרות, היה רבי משה נמנה בין היושבים ראשונה במלכות, בהתבטלות עצומה ובכניעה אופיינית, מתוך השתוקקות אמיתית לשאוב ממנו מלוא חופניים.

רבי ישראל זיכרון שליט"א, רבה של אחוזת ברכפלד במודיעין-עילית, סיפר כי פעם הוא אמר להרב וואזנר בשמו של רבי משה טורק את המשפט הבא: "כיום רבים מבקשים עצות וברכות מתלמידי-חכמים, אבל את יראת-הכבוד שהיתה בפרשבורג לתלמידי-חכמים כבר נדיר למצוא היום..." הרב וואזנר חיך, הוא נהנה מההגדרה הזאת, והגיב מיניה וביה: "נכון, אולם רבי משה טורק הוא אכן מאותם השרידים שיראים מתלמידי-חכמים באמת, כפי שהיה פעם..."

וכמים הפנים אל הפנים, הרב וואזנר מציידו השיב לרבי משה רחשי כבוד והערכה. רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, רב מערב בני-ברק ודיין בבית-הדין 'זכרון מאיר', התבטא כי כמה וכמה פעמים הוא ראה בעיניו את ההתייחסות המיוחדת רצופת הכבוד וההערכה בה התייחס הרב וואזנר כלפי רבי משה, וממנה למד עד כמה הוקירו, העריכו ואהבו.

כשהיה בא להשתתף בסעודה שלישית בשבתות, היה הרב וואזנר מסמן לגבאים להושיבו בשורה הראשונה סמוך אליו. ופעם כאשר המארגנים הזיזו את השולחנות והצרו את ה'מזרח', הרב וואזנר ביקש שיסדרו לרבי משה מקום על ידו. כך הראה קבל עם ועולם את הערכתו והוקרתו כלפיו.

גם רעייתו של רבי משה, הרבנית טורק, בשנים עברו היתה נכנסת אל הרב על בסיס שבועי ממש. היא היתה מערבת אותו ונועצת בו בהקשר למפעלי הצדקה והחסד שנוהלו על ידה, והרב היה מעודדה ותומך בה ככל יכולתו בלב-רחב ונפש-חפצה.

זכרונות מהרב וואזנר מימי עלומיו

רבי משה הכיר את הרב וואזנר עוד לפני שעלה לארץ-ישראל, והיכרותו עימו החלה בימי עלומיו בווינה ובפרשבורג. אמו של רבי

השמחה עם קבוצה גדולה של אנשים, והמעמד הזה גרם להדים רבים בקרב ה'בעלי-בתי' בעיר.

רבי משה סיפר עוד, כי הוא שמע בשעתו מחבריו בעיר פרשבורג, כי בשבת אחת אירעה לרב וואזנר טעות, והוא כיבה את מנורת החשמל בשוגג. כתשובת המשקל הוא קיבל על עצמו לסיים את מסכת שבת מאה פעמים!... ועל ידי לימוד מסכת זו העוסקת בהרבה עניינים הנוגעים למעשה הוא החל להשקיע בלימוד הסוגיות אליבא דהלכתא ולעסוק בהוראה.

ברבנות 'זכרון מאיר' בבני-ברק

בשנת תש"ז, כאשר נקרא הרב וואזנר ממקום שבתו בירושלים לכהן בקודש כרב ומרא דאתרא ד'זכרון מאיר' בבני-ברק, רבי משה נקשר אליו שוב בקשר איתו, קשר שנמשך עד יומו האחרון.

בשנים הראשונות לרבנותו, היה זה עוד בחיי חיותו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל אשר התגורר בפאתי השכונה, וה'חזון איש' קרבו קרבה גדולה, ונהג בו כבוד גדול כדן מרא דאתרא. כידוע, הוא היה קם לכבודו כל אימת שפקד את מעונו. פעם כאשר הרב וואזנר השתתף בשמחה משפחתית שערך רבי משה בביתו, תוך כדי שיחה ידידותית ביניהם התבטא הרב וואזנר ואמר לו: "העולם אינם יודעים כי אם אחוזים קטנים מיחסי האהבה והקרבה להן זכיתי מרבינו ה'חזון-איש'. פעם בינינו קשר נפשי עמוק במיוחד. עד כדי כך, שכאשר הייתי צריך פעם בערב אחד לצאת מהעיר אמר לי ה'חזון-איש' למחרת - 'הרגשתי כי אתמול לא היית כאן'..."

הרב וואזנר נשא את רבנותו בשכונת 'זכרון מאיר' ברמה, והוסיף הדר ותפארת לתפקידו. הוא עמד בעינים פקוחות על גדרי ההלכה והדת בשכונה; כשרות, צניעות, מקוואות, עירובין ועוד, במסירות-רבה ומבלי היסח-דעת. רבי משה סיפר, שכאשר הוא השתתף פעם בשמחה משפחתית בביתו, הוא כיבדו בכוס יין 'לחיים'. אך הרב דחה זאת בחיך, ואמר בנועם: "וכי אינכם יודעים שהרב של זכרון-מאיר אסור לו לשתות רביעית יין... הוא אמור להיות צלול ומיושב כדי להשיב לשואליו דבר ד' זו הלכה מבלי לטעות ולהיכשל חלילה..." אך לבסוף טעם טעימה קלה מהיין כדי להפיס דעתו של בעל-הבית.

כך גם עמד כצור חלמיש ולחם את שמירת צביונה ואופייה של השכונה בעזות ובתקיפות דקדושה, מבלי לשאת פנים לאיש. בד בבד, לצד תקיפותו וסמכותו העליונה, גם הרעיף הרב וואזנר הרבה חום, נעימות וחביבות על בני השכונה, וכולם הרגישו אהובים ורצויים אצלו. הוא הצטייר בעיניהם כמו אב רחום הקשוב למשאלותיו ודואג לצרכיו של כל יחיד ויחיד בסבלנות ובמאור-פנים. הנהגה זו בלטה במיוחד בימים-טובים ובימי חול המועד, כל מי שבא להקביל את פניו זכה לפנים מסבירות וחש את ליבו שופע האהבה והחביבה. הוא השקיע מחשבה ומאמץ איך להתייחס לכל אחד מהבאים באופן אישי; לראשון שאל "מה שלום אביך?", לשני שאל "איך אתה בעבודה?" אצל השלישי התעניין "מה עם הגמ"ח שלך?". כך קירב את כולם בחכמה ובתבונה.

משה, מרת **פראדיל טורק** ע"ה, היתה בתו של רבי **ברוך וייס** זצ"ל מוינה, ובילדותו ובבחרותו היה רבי משה מרבה לבקר בעיר זו, בה כידוע התגוררו הוריו של הרב וואזנר. משם הכיר הרב וואזנר גם את משפחת חותנו של רבי משה - משפחת שלזינגר הכבודה, מנכבדי העיר, והעריך וייקר אותם מאד.

"זכור לי", סיפר רבי משה לימים, "כיצד כבר אז כולם שחו בהתפעלות אודות התמדתו ועמלו בתורה של הבחור הצעיר שמואל וואזנר, שלא העסיק אותו דבר מלבד תורה. ימים ולילות רצופים היה יושב בבית-הכנסת הגדול 'שיף שוהל' בעיר, והוגה בתורה עד כלות הכוחות. כמה פעמים הוא אף אושפז בבית הרפואה, משום שמרוב מאמץ ויגיעה החל לרדת לו דם מהאף..."

ופעם באחד הצומות, הוא התיישב ללמוד בבית-הכנסת בשקידה מסיום תפילת שחרית בשעה מוקדמת בבוקר, ועד שבאו 'בעלי-הבתי' בערב לתפילת מעריב. לאחר התפילה הוא חזר לבית הוריו לאכול משהו לאחר יום שלם של לימוד בצום, אך לא מצא דבר מה להכניס לפה, הארונות היו ריקים. לבסוף הוא מצא שני תמרים בודדים שנותרו בארון. הוא אכל אותם ושב חזרה לסדרי לימודו...

ברבות הימים כשרבי משה שוחח עם הרב וואזנר אודות התקופה ההיא, הוא התבטא באוזניו כך: "בבחרותי לא הייתי מהגאונים וגם לא מהלמדנים, הייתי מהשקדנים!"...

ועוד שמע רבי משה מהרב וואזנר אודות שנות צעירותו: כי כאשר למד בישיבת צעהלים, אצל הגה"ק רבי **יוסף אלימלך כהנא** זצ"ל, אב"ד אונגוואר, בלילות היה לן בדירה של משפחת בלוי - מנכבדי הקהילה שם. הוא לא היה מאחר לישון בלילות, אלא הקפיד תמיד ללכת לישון בשעה סבירה, אולם בבוקר היה מתעורר בשעה מוקדמת ולומד לפני התפילה. הוא אמנם התחיל ללמוד בשקט, אך תוך כדי התלהטות הלימוד מבלי שימת לב לפעמים היה מגביה את קולו בהמשך, ולא פעם נאלצה בעלת-הבית לדפוק בדלת ולבקש ממנו ללמוד יותר בשקט, כי בני-הבית ישנים עדיין...

מאוחר יותר המשיכה ההיכרות ביניהם בעיר פרשבורג. לאחר שבשלהי שנת תרצ"ז, בא הרב וואזנר בקשרי אירוסין עם בת הרבני הנכבד רבי **מרדכי גלבר** זצ"ל, מחשובי הנגידים בעיר, והיה סמוך על שולחנו במשך שנתיים. רבי משה סיפר, שכאשר רבי מרדכי בחר ברב וואזנר כחתן לבתו, הקהילה היהודית בפרשבורג סערה וגעשה... כולם התפלאו איך נגיד חשוב ונכבד כמותו לא מייחס חשיבות ליחוס ולעושר, ואינו מחפש חתן שהתמקצע במקצוע לצורך פרנסתו, אלא בוחר חתן ממשפחה שלא היתה מפורסמת כל כך בייחוסה, רק בגלל היותו ספון בבית-מדרש מבוקר ועד ערב. רבי מרדכי היה הראשון בפרשבורג שהיין לעשות כדבר הזה, והשידוך הזה גרם להרמת קרן התורה ולקידוש שם שמים.

המרא-דאתרא מרן הגאון רבי **עקיבא סופר** זצ"ל בעל 'דעת סופר', שרצה להראות את הערכתו והוקרתו לרבי מרדכי על הצעד שעשה, הגיע לחופה רגלית כשהוא לבוש בבגדי שבת. הרבה אנשים שראו את הרב צועד ברחובה של עיר סתם כך באמצע יום בהיר, הסתקרנו לאן מועדות רגליו והתקהלו מאחוריו, וכך הגיע למקום בו נערכה

טוב לי 'זכרון מאיר' מכל הון שבעולם

בשנת תשי"ט, כאשר שהה הרב וואזנר בארצות-הברית במשך תקופה של כמה חודשים, פרחו שמועות בבני-ברק כי הסכים ליטול על עצמו עולה של רבנות בעיירה גדולה שם, ומתכנן לנטוש את 'זכרון מאיר'. רבי משה שהיה דבוק בו בלב ונפש הזדרז לשלוח אליו מכתב בהול מארץ-ישראל באמצעותו ביקש לברר אם נכונה השמועה, ובמידה ואכן כן, הפציר והתחנן לפניו שישנה את החלטתו וישאר ב'זכרון מאיר'. הרב וואזנר השיבו מכתב עם תשובה חד-משמעית, כי אין בדעתו לעזוב את 'זכרון מאיר' וכל שמועה אחרת שבאה לאוזנו בשקר יסודה. בין שורות המכתב ניכרים היטב קשרי הידידות, האהבה והערכה ששררו בין הרב לתלמידו. להלן המכתב המרגש עם קטעים מודגשים:

בעזה"י, ה' טבת תשי"ט.

כבוד ידידי ואהובי מאד נעלה הרבני המפואר ונכבד מאד כש"ת מו"ה משה טורק ה"י.

אחדשה"ט באהבת עולם.

יקרת מכתבו תוכו רצוף אהבה קיבלתי ונהניתי מאד מאהבתו השוקעת מתוך שורותיו הנעימים, ומה מאד יגל לבי בראותי אדם כמותו שיורד לתוך הבעיות שלנו מתוך כנות וידידות וגם מתוך הבנה, כאשר ראיתי כבר פעמים אין מספר.

ובעצם הענין, כבר שנית ושילשתי לכמה ידידים בבני-ברק ו'זכרון-מאיר' שאין בדעתי כלל לקבל פה שום משרה, כי טוב לי 'זכרון-מאיר' וסביבת תלמידי חכמים דשם מכל הון שבעולם, וכל מה שמפספטים בענין זה כאילו היה כאן איזה בחירת רב או ר"מ הם שקר מוחלט. יש כאן חוגים שהיה להם נייח נפשם מזה, אבל נפשי סולדת מכל הענין ומכל המדינה הזאת שהשקר מעובה בה פי כמה מכל מקום, ואני מבקש לפרסם הענין הזה בכל מקום שאפשר, ובפרט בג' נקודות: כולל 'חזון איש', 'חוג התם סופר' וסאטמאר, וכן בכותלי ישיבתי והמניין שלנו.

וכבודו שליט"א עשה בחכמה ודעת. יאמין לי כבוד ידידי שאני מחכה ליום שיבתי לפינת יקרת 'זכרון-מאיר'. בפרט אחרי שעיתוני השמאל פה התחילו לרדוף אחרי, בפחדם משיטתנו, ומה לי ולכל הצרות של פוליטיקה המאוסה של ארצות-הברית כדומה. טוב לי דף אחד גמרא עם הנו"כ ושולחן ערוך מכל כבוד שבעולם...

מבקש להעביר ברכת מזל טוב שלנו למשפחת אשתו תחי', והי רצון שיזכו לראות אך טוב וחסד כל הימים.

כאוות נפשכם הטהורה ונפש ידיכם באמת

מבקש לעבוד את ד' עם כולכם ומצפה לחסדי ה'

שמואל הלוי וואזנר

אב"ד זכרון מאיר

"איך הרב מחזיק על עצמו עול כבד כל כך"

על דו-שיח מעניין שקיים פעם הרב וואזנר עם רבי משה שח עד ראייה ושמיעה רבי יעקב זיאט שליט"א, מיקירי תושבי שכונת 'זכרון מאיר':

היה זה לפני קרוב לארבעים שנה, רבי משה נכנס לביתו של הרב וואזנר כדי לדון איתו על נושא נחוץ שעמד על הפרק. הרב וואזנר היה טרוד אז בכמה וכמה טרדות שהשתרגו על צוואריו, והיה נראה מותש מעט. רבי משה שהרגיש בכך אמר לו בהתפעלות: "למדנו רבינו! מנין לו הכוחות הגדולים הללו לשאת על כתפיו משא כבד כזה של שלל התפקידים שמוטלים עליו; גם להיות ראש-ישיבה, למסור שיעורים ולהעמיד תלמידים. גם להריץ תשובות לכל קצוות תבל. גם להורות בבית-הוראה מידי יום ביומו. גם לשבת כסאות למשפט כדין. גם להדפיס ספרים בהלכה ובאגדה. גם לשמש ברבנות השכונה ולעמוד על המשמר על ענייני הדת וההלכה בעיני פקחא. הכיצד בן אנוש שכוחותיו מוגבלים מסוגל לעמוד בכל כך הרבה מטלות ובהצלחה כה גדולה?"...

השיבו הרב וואזנר כך: "למדתי זאת מרבינו ה'חזון איש', אשר למרות שמשא העם כולו היה על כתפיו, בכל דבר שעסק בו באותו הרגע הנוכחי, היה שקוע בו כל כולו. עם כל ההווייה שלו. עם מאה אחוזים של ריכוז המחשבה, וכך הצליח"...

הרב וואזנר המחיש זאת באמצעות עובדה נוראה שראה במו עיניו: "פעם אחת נכנסתי לביתו של ה'חזון איש', אצלו הייתי כמו בן-בית ממש, ומצאתיו שוכב במיטתו מכוסה בסדין לבן מכף רגל ועד ראש. בתחילה נבהלתי מאד, חששתי פן קרה לו משהו. אך כשהרמתי את הסדין מעט, נדהמתי לראותו עירני, כותב דברי-תורה במרץ. שאלתי - מה זאת? והוא השיבני: "כדי שאוכל להוציא פסק הלכה לאמיתה של תורה, אני זקוק לריכוז מלא, בלי שיור. בשביל זה אני צריך לא לראות כלום מסביבי מלבד מה שאני עוסק בו, כי כל דבר עלול להסיח את דעתי, ולכן אני מכסה את עצמי לגמרי"...

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')

"כשהייתי בחור צעיר למדתי בישיבת קלצק, וכמקובל בימים ההם אכלתי 'טֶעֶג' ['ימים'] יחד עם שני תלמידים נוספים, אצל משפחה מקומית. משום מה תמיד היתה עקרת הבית מגישה לי את האוכל אחרון. כך היא נהגה בקביעות, כיון שתופעה זו נראתה לי מכוונת ועקבית - היא הכאיבה לי ופגעה בי, אך כמובן לא שאלתי אותה על כך אף פעם..."

הגה"צ רבי גדליה איזמן זצ"ל, מחנך תלמיד על מעשיו עם סיפור מעברו...

"שְׁמַעְתִּי אֶת נְאֻמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ" (שמות ו', ה')

בד בבד עם שקידתו והתעלותו של רבי גדליה בסולם העלייה בתורה, החלו ניכרות אצלו כבר אז מידותיו הטובות; אצילות ונעימות הליכות, והתחשבות ורגישות מיוחדת לזולת. תכונות אשר אפיינו את ליבת אישיותו המופלאה במשך כל שנותיו, עד זקנה ושיבה. שנים מאוחר יותר, סיפר לאחד מתלמידיו בישיבת 'קול תורה', על מאורע שאירע לו בשנותיו בישיבת קלצק, אשר ממחיש את יפי מידותיו ונימוסיו האציליים כבר באותן שנים. מצידו של רבי גדליה היתה זו הנהגה חריגה ולא אופיינית, לספר סיפור כעין זה על עצמו, והוא עשה זאת עקב מעשה שלא יעשה, שאירע בישיבת 'קול תורה' בשנותיו הראשונות בישיבה, כאשר אחד הבחורים פגע אז פגיעה קשה בבחור חדש שהצטרף לשורותיה, ורבי גדליה השתמש בסיפור זה כתוכחה והטפת מוסר לפוגע.

קונשטט על רשימת התלמידים, ודיווח לי על כל אחד מהם; על תכונותיו, מעלותיו וחסרונותיו, אך לגביך היתה לי היום הזדמנות מצוינת להכיר את מידותיך 'הטובות' באופן בלתי אמצעי ולא מפי השמועה... יש לנו כאן בישיבה בחור בודד, בעל אופי תמים, שבנוסף לכך הינו גם בעל בשר וכבד תנועה. במקום לסייע לו ולעזור לו, שמת אותו ללעג בעיני חבריו!..."

"כשהייתי בחור צעיר", המשיך וסיפר, "למדתי בישיבת קלצק, וכמקובל בימים ההם אכלתי 'טֶעֶג' ['ימים'] יחד עם שני תלמידים נוספים אצל משפחה מקומית. משום מה תמיד היתה עקרת הבית מגישה לי את האוכל אחרון. כך היא נהגה בקביעות מבלי שידעת את הסיבה לכך. כיון שתופעה זו נראתה לי מכוונת ועקבית - היא הכאיבה לי ופגעה בי, אך כמובן לא שאלתי אותה על כך אף פעם..."

"אלא שבהזדמנות, כאשר שני התלמידים האחרים נעדרו מסיבה כלשהי, היא אמרה לי בנימה אישית: 'כעת אני יכולה לספר לך את האמת. אין לי שום דבר נגדך, אדרבה, הסיבה שאני מגישה לך את האוכל תמיד אחרון, היא משום שבניגוד להם, לך אני רוחשת הערכה וסימפטיה, ואילו להם קשה לי יותר מבחינה רגשית להגיש את האוכל... ולכן, דווקא משום כך, אני כופה על עצמי להגיש להם תחילה כדי לשבור את מידותיי, ולהכניע את התחושות שאני חשה כלפיהם..."

הבחור שבא מקרוב היה עולה חדש שבלט בשנותו בישיבה. למרות שעולים חדשים כבר לא נחשבו אז לחריגים בנוף הישיבה - שקלטה בשנותיה הראשונות פליטים רבים ממדינות אירופה - הבחור הזה היה יוצא דופן. הוא היה תמים מהמקובל בהליכותיו ובהנהגותיו, ובהופעתו החיצונית הוא אף היה רחב-מימדים ומוגבל מעט בתנועותיו.

באחד הימים, בתחילת סדר מוסר, חפץ היה אותו בחור להיכנס למקומו על הספסל הקבוע לו בבית המדרש. אולם במושב החיצוני של הספסל ישב בחור בשם דוד, וכדי שיוכל הבחור החדש להגיע למקומו, היה על אותו דוד לקום ממקומו ולאפשר לו לעבור. אלא שהוא החליט להתחכם לבחור וסימן לו להיכנס ולזחול מתחת לשולחן כדי להגיע למקומו. הבחור, בתמימותו, גחן לכיוון הרצפה וזחל ודחף את עצמו מתחת לשולחן אל מקום מושבו, בעוד דוד ובחורים נוספים אחרים שהבחינו במתרחש מחייכים וצוחקים למשובתו.

על פי אמות המידה המוסריות היה זה מעשה שלא יעשה, ובלתי אפשרי היה מצידו של רבי גדליה להבליג על כך. אי לכך, מיד בתום תפילת מעריב הוא קרא לאותו דוד ואמר לו כדברים האלה: "כאשר התמנתי כאן למשגית, עבר אתי ראש הישיבה רבי ברוך

בטון מוכיח ותובע הפטיר רבי גדליה באוזני הבחור הפוגע: "אלו היו מידותיה של אשה פשוטה מקלצק! ועכשיו לך תלמד מוסר!"... כמובן שלא היתה לרבי גדליה מטרה לספר סיפור אישי, ובוודאי לא היתה לו כל כוונה לשבח את עצמו. לדידו, המסר החשוב של הסיפור הזה הן המידות הטובות של אותה אשה פשוטה מקלצק, וכל שאר הפרטים טפלים לו לחלוטין. אך לעניינינו למדנו, כי כבר אז, בצעירותו, היה רבי גדליה בעל אישיות נאצלת, ואופיו והתנהגותו נשאו חן בעיני הבריות וכבשו לבבות. תלמיד אחר מספר, כי פעם שאל את רבי גדליה האם נכון הוא שבחור צעיר יעבוד על תאוות האכילה וינסה להגביל את עצמו באכילתו. ורבי גדליה השיבו, כי עבודה על המידה הזו בגיל צעיר עלולה להעיב על השמחה בעבודת ד', ואם תחסר חלילה השמחה, הרי שכל עבודת האדם נמצאת בסכנה. בחור צעיר צריך להיות בשמחה, ולכן אם הוא מרגיש צורך בכך, ראוי ורצוי שאף ילך לקנות לעצמו 'גלידה' בחנות, אך שיאכל אותה בחדר ולא ברשות הרבים... בתוך הדברים ציין עובדה כלשהי מימות קלצק. כשלעצמה היא אמנם עובדה פעוטה, אך גם היא מלמדת על טוב ליבו ורגישותו לזולת כבר אז, בראשית דרכו. וכך הוא סיפר:

"הרי הייתי בן יחיד להורי, ובבחרתי כשעזבתי את ביתי בורשא והלכתי ללמוד בישיבת קלצק, היתה אמי שולחת לי לעיתים מזומנות חבילות מזון, ובהן מעט עוגיות ביתיות וכדומה, מה שהיה באפשרותה לשלוח בתנאי חייהם הקשים. היא רצתה לתת לי אוירה ביתית ולחמם את ליבי... והרי אני לא אמור לחשוב רק על עצמי, ויש לכבד גם את החברים... מה עשיתי? ישבנו על גבי המיטות ב'סטאנציה' [אכסניה] שבה ישנו, ואכלנו יחד את העוגיות בשמחה... כי בחורים צריכים להיות שמחים!"...

רבי גדליה מיעט כדרכו לספר על מה שראה ושמע אצל רבותיו, אולם בהתבטאויות הבודדות שנשמעו מפיו אודות מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, הפליא על מסירותו להרבצת תורה ולהגדת שיעוריו, עד כדי מסירות נפש של ממש. הוא סיפר שפעם רבי אהרן סבל מחום גבוה ומתמשך וחש חולשה גדולה. אולם כשהגיעה שעת השיעור הוא התעלם ממצבו, הזמין לביתו כארבעים מבני הישיבה, ואמר בפניהם שיעור כבימי שגרה. בתחילת השיעור אמנם הרגישו התלמידים בחולשה הגדולה שאופפת את רבם; הוא דיבר בקצב איטי יותר ובטון נמוך בהשוואה להרגלו תמיד. אך מרגע לרגע קולו הלך והתעצם, וכדרכו החל להתלהט ב'ריתחא דאורייתא'. הוא הסביר והתווכח בכל עוז, ודומה היה כי נשכח לגמרי מצב בריאותו הרופף. לפתע תקפו שיעול חזק אשר הזכיר לכולם את מצבו הקשה. קילוח חזק של דם יצא מפיו, וניתז על כל השולחן שלפניו... רופא שהוזעק למקום קבע כי הוא סובל מדלקת ריאות חמורה, וחייבו לצאת לתקופת מנוחה ביערות מרפא עד להחלמתו. היתה זו דוגמא אישית נפלאה שהעניק רבי אהרן לתלמידיו. הם ראו

אז במוחש את התגלמות המושג 'מסירות נפש' לתורה!

הסתגרות של שבועיים ימים בעיון עמוק

רבי גדליה הוסיף ושיבח בהתפעלות מיוחדת את עמל התורה הנורא של רבי אהרן. על אף כישרונותיו העילויים שהיו ממש מבהילים, ולמרות הבנתו המעמיקה שהיתה הרבה מעל לסובבים אותו, הוא מעולם לא ניצל זאת כדי לפטור עצמו מהתייגעות עצומה על כל סברא ועל כל חידוש בשיעוריו. אדרבה, הוא טרח והתאמץ ועמל שוב ושוב בכל כוחותיו כדי לעמוד על שורש נקודת האמת של כל סוגיא, ועל מיצוי כל פרט ופרט שבה עד תומו.

כדוגמא לעוצם עמלו, חריצותו ויגיעתו בתורה, שהיו נשגבות מבינת אנוש, ואשר שימשו כאות ומופת ו'מחייב' לבני הישיבה, סיפר רבי גדליה מעשה מופלא ומרגש:

פעם נתקל רבי אהרן תוך כדי לימודו בביאור הגר"א על השולחן-ערוך בקטע סתום ומוקשה ביותר. הוא יגע וטרח שוב ושוב להבינו אך ללא הצלחה, ורוחו עגמה עליו. "אם איני מצליח להבין את הגאון, כנראה חסרה לי הבנה בסיסית בכל הסוגיא" - אמר בכאב. מיד הוא הסתגר בחדרו במשך שבועיים ימים, ליבן את הסוגיא בעומק העיון והפך בה מכל צדדיה והיבטיה, מבלי לעסוק בשום סוגיא אחרת זולתה.

רק כעבור שבועיים יצא מחדרו כשפניו בוהקות מאושר עילאי. "פניו זרחו כמו השמש" - כלשונו של רבי גדליה. מיד קיבץ סביבו את תלמידי הישיבה ובלהט והתלהבות החל להרצות בפניהם את דברי הגאון, נימוקם ופשרם, ועל פיהם למד עימם את כל הסוגיא כולה בישרות ובבהירות...

"קשה לשכוח", תיאר רבי גדליה לימים, "את מושגי יקרות התורה ועמלה שרבי אהרן הנחיל לתלמידיו במעשה הזה ואת ה'ריתחא דאורייתא' שהוא יצר בבית המדרש עם דברי 'הגאון' הללו"...

עובדה נוספת על דביקות התורה של רבי אהרן צרובה היתה בזיכרונו:

באחת השנים לפני תחילת תפילת נעילה, שלח רבי אהרן שליח מיוחד לקרוא אליו את אחד הבחורים החלשים בישיבה. הבחור התפלא על ההזמנה הלא שגרתית, ועוד בעיתוי כה בלתי צפוי. ואז הוא נוכח לדעת שראש הישיבה בסך הכל מבקש ממנו לעמוד ולהתפלל את תפילת הנעילה בסמוך אליו. כמובן שהוא התקשה להבין מה רצונו של ראש הישיבה ממנו, והוא נותר עומד ומשתומם. והנה כאשר הגיעה חזרת הש"ץ של תפילת נעילה, והציבור כולו החל לומר בהתלהבות סוערת את פרקי הסליחות, התחננים ו"ג המיידות כנהוג בתפוצות ישראל, דוקא אז פנה רבי אהרן לבחור, ובמשך שעה ארוכה הוא האריך עמו בדברי תוכחה ומוסר אודות מעלת התורה ויקרות וחשיבות לומדיה ועמליה...

רבי אהרן אמד אז בדעתו כי דווקא עתה הוא אולי יצליח להשפיע על הבחור להתמסר ללימוד התורה. הוא סבר כי הרגעים המרוכזים הללו, בהם כל אדם עומד ומתחנן על נפשו ונפשות בני משפחתו

והנה ביום שישי אחה"צ אני רואה שני אברכים נכנסים לבית החולים שם, ניגשים אלי עם חבילה גדולה בידיהם, ומושיטים לי אותה. אני פותח את החבילה, ורואה שם כל מאכלי שב"ק ערוכים ומסודרים באופן נעלה ביותר. שאלתי אותם בתימהון: "מי אתם ואיך אתם יודעים שאני נמצא כאן?"

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על מסירותם של גדולי ישראל

"כִּצְאֹתִי אֶת הָעִיר אֶפְרַיִם אֶת כַּפִּי" (שמות ט', כ"ט)

מומחים. התקשרתי אז למו"ר הגה"צ רבי אליהו שמחה שוסטאל זצ"ל ראש ישיבת 'בית בנימין' בסטעמפערד, להתייעץ עמו בנידון, ולבסוף הוחלט להישאר שם בשבת קודש. והנה בבית החולים שם לא היתה אז התארגנות לאנשים שומרי תורה ומצוות, לעזור להם בסעודות שבת קודש וכדו', ולכן לא היה לי במה לסעוד את סעודות השבת כדבעי, אך מחוסר ברירה נשארתי שם.

והנה ביום שישי אחה"צ, אני רואה שני אברכים נכנסים לבית החולים שם, ניגשים אלי עם חבילה גדולה בידיהם, ומושיטים לי את החבילה. אני פותח את החבילה, ורואה שם כל מאכלי שב"ק ערוכים ומסודרים באופן נעלה ביותר. שאלתי אותם בתימהון: "מי אתם, ואיך אתם יודעים שאני נמצא כאן?"

הם משיבים לי, שהם גרים ביישוב לא רחוק מכאן, ולפני זמן קצר הם מקבלים טלפון מאת הרבנית שוסטאל ע"ה, אשת חבר של מו"ר הנ"ל (בתו של מו"ר הגה"צ אב"ד מאטערסדארף זצ"ל בעל "שם משמואל"), והיא אומרת להם שהיות שבבית החולים לא רחוק ממושבותם נמצא כעת אברך אחד, והוא נשאר שם לשבת קודש, ואין לו כלום לשבת, לכן היא מבקשת מהם שיביאו לו כל הדברים לשבת, ולעזור לו במה שהוא צריך, וזה מה שאנו עושים...

(מתוך 'נועם שיח' ויחי בהוצאת מכון אפריון לשלמה)

סיפר לי ידידנו הרב החסיד הנעלה ר' חיים יודל אסטרייכר שליט"א מחשובי מרביצי התורה בעיר התורה ליקווד, שידוע שכ"ק מרן הרה"ק

שמעתי לרמז בפסוק (שמות ב', י"א) "ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם", שהכתוב מלמדנו, "ויגדל משה" - איך זכה משה להיות גדול בישראל, על ידי ש"יצא אל אחיו וירא בסבלותם" - שהיה לו 'אן עקסטערע געפיל' לאחיו וראה בסבלותם... הגאון רבי ירוחם אלשין שליט"א, ראש ישיבת ביהמ"ד גבוה לייקווד, סיפר פעם ב'מלוה מלכה' בבית מדרשו, מה ששמע מאת הגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל ראש ישיבת לייקווד, שאחד מהגדולים באירופה רצה לדעת מהו התפקיד העיקרי של רב ומנהיג ישראל, ולזה נסע לכמה מגדולי הדור לשמוע מה בפייהם בנידון.

נסע הלה להגה"ק מרן ה"חפץ חיים" זי"ע, ושאל אותו מהו תפקידו של רב בישראל, אמר לו ה"חפץ חיים", שעיקר תפקידו של רב הוא הרבצת תורה, שיעשה כל מאמץ להרביץ תורה להגדיל תורה ולהאדירה. לאחר מכן נסע אל הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, שאמר לו, שעיקר תפקידו של רב הוא ההוראה, לפסוק שאלות, ובה הוא צריך להשקיע כל מרצו וכוחו לפסוק כדבעי, כח הפסק - וכן ענה לו גם הגאון בעל "ערוך השלחן" זצ"ל. הגאון רבי איצ'ל פטרבוגער זצ"ל (בתור תלמיד של הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל) אמר, שעיקר תפקידו של רב הוא להשמיע דברי מוסר במקהלות עם, ולרומם את קהל עדתו ברוחניות ולשיפור מעשיהם.

לאחר כל זה, נסע אל הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל, ושאל גם לחוות דעתו, ובין הדברים אמר את כל התשובות הנ"ל ששמע מקודם, אמר לו רבי חיים: "כל הדברים ששמעת הם באמת דברים חשובים מאוד, כי אכן כל אחד ואחד שמנהל עדה קדושה בישראל, צריך להרביץ תורה ולומר תוכחה וכו', אך לדעתי עיקר תפקידו של רב בישראל הוא 'צו טראגן דעם ציבור' - והוא עיקר שבעיקרים - את נשיאת העול עם כל אחד ואחד מבני קהילתו - שיהיה להם לעזר ולאחיסמך בכל הצטרכויותיהם, ויעמוד לימנם בכל מה שהם צריכים, זה מה שרוב בישראל צריך לעשות..."

לפני שנים נולדה אצלי בת בערב שבת אחת, והיות שהיא נולדה קצת לפני הזמן, לכך היה נידון אצלנו מה לעשות, אם להישאר בבית החולים שם או לעבור לבית חולים בעיר אחרת, שיש שם יותר

בערב ר"ה שאל אותו הגר"א שר "היכן אתה מתכוונן להיות בראש השנה"? מיודענו נבהל מעצם השאלה והשיב בלחש "בישיבה". או אז הסביר לו רבי אייזיק כי לא כן עליו לעשות, וכי עליו להיות בחג בבית...

כשמעתי את דבריהם, נבוכתי מאוד, ולא ידעתי מה לעשות, ונכנסתי איפוא בשנית להאדמו"ר מסקווירא, ואמרת לי את כל מה ששמעתי, ואמר לי הרבי "אז מ'גייט - גייט מען צום גרעסטן" ... זמן קצר לפני הניתוח, ביקשתי שאני רוצה לדבר משהו עם הרופא הגדול בעצמו. מיד הוא יצא אלי, ועוד בטרם פתחתי את פי - אמר לי "אני יודע בדיוק מה אתה רוצה להגיד לי - האדמו"ר מסקווירא התקשר אלי אתמול, וביקש ממני שהפעם אעשה בעצמי את הניתוח ולא תלמידיי, והבטחתי לו שכן אעשה כדבריו - ואכן - מוצא שפתי אשמור ואני בעצמי אעשה את הניתוח" ...

סיפר אחד, כי בהיותו נער למד בישיבת סלבודקא בבני ברק, הוא היה יתום מאביו, והתכוונן לשהות בישיבה בימי ראש השנה כדי להרגיש את אותה התרוממות רוח בה זוכים בישיבה. אולם בערב ראש השנה הוא נקרא לפתע לחדרו של ראש הישיבה איש תנועת המוסר הגה"צ רבי אייזיק שר זצ"ל.

כשהגיע אליו, שאל ראש הישיבה "היכן אתה מתכוונן להיות בראש השנה?" מיודענו נבהל מעצם השאלה והשיב בלחש "בישיבה". אז הסביר לו רבי אייזיק שר כי לא כן עליו לעשות, וכי עליו להיות בחג בבית אמו, וכך הסביר: תראה, יש לך אמא אלמנה, היא מטבע הדברים תבוא בראש השנה לבית הכנסת כדי לשמוע קול שופר, מעזרת הנשים תשלח מבט לעבר היכל התפילה - את בעלה היא לא תראה בין המתפללים, גם לא את בנה, ולבה יהיה עגום עליה מאד - עליך איפוא לנסוע מיד הביתה ולהתפלל באותו בית כנסת שבו תתפלל אמך האלמנה.

כאשר החל הבחור הצעיר להתחנן לפני ראש הישיבה שמבקש הוא להישאר בישיבה, שכן ברצונו לחוש בימי החג את אוירת הישיבה, השיב לו רבי אייזיק "לא מצאנו בשום מקום, כי חובה להרגיש אווירה של ישיבה, אבל יש פסוק מפורש שבו נאמר (איוב כ"ט, י"ג):
... ולב אלמנה ארנין" ...

מסקולען זי"ע היה מגיע להשתתף כמעט בכל חתונה וחתונה שהיו מזמינים אותו, ורק לעת זקנותו ממש, שהרבי ממרום גילו המופלג בליעה"ר כבר היה חלש מאוד, הוחלט שהרבי אינו משתתף בשום חתונה, ואף כשאחד ממשמשויו הנאמנים מהמקורבים אליו ביותר חיתן אחד מיוצאי חלציו, לא בא הרבי להשתתף - וזאת כדי להראות שהרבי אינו משתתף בשום שמחה יהיה מי שיהיה - לבד מנכדיו או ניניו.

פעם - סיפר ר' חיים יודל - בשמחת הנישואין של אחד מקרוביי, הופתעו הנוכחים לראות את הרבי זי"ע מגיע להשתתף בשמחת החתונה, והיה הדבר לפלא גדול, שהרי ידוע היה שהרבי לא יוצא מביתו כלל לשמחות, ולאחר חקירות אצל הגבאים נודע דבר נפלא, שאבי הכלה נכנס עם בתו הכלה לקראת החתונה להתברך אצל הרבי, ובאמצע פרצה הכלה בבכי, והרבי שאל "למה היא בוכה?", ואמרו להרבי שהכלה אומרת ששמעה שהרבי לא ישתתף בשמחת נישואיה והדבר כואב לה מאוד, ולכן היא בוכה.

והנה כשהגיע זמן החתונה, אמר הרבי לפתע להפתעת הגבאים, שהוא רוצה להשתתף בהחתונה, והשתוממו מאד, שהלא עשו גדר חזק שהרבי לא ילך לחתונות, ואף לשמחת החתונה שעשה אחד מהמשמשים הקרובים לא הלך הרבי, ומה ראה כאן שנחוץ כ"כ לשבור את הגדר. וענה הרבי "הלא הכלה בכתה" ...

כשעברתי לביתי החדש, הגיע זקן האדמו"רי"ם כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריוקא שליט"א לקבוע מזוזה בפתח בית המדרש. לאחר המעמד עלה הרבי שליט"א עם כל המשתתפים לביתי, וערכו מסיבת "לחיים" - מעמד רווי הוד.

בטרם יצא הרבי שליט"א מביתי, פנה אלי ושאלני היכן נמצאת אמי - אמי ע"ה היתה דרה אז בביתי (זכינו שאמי ע"ה היתה דרה אצלינו בבית בערך עשר שנים עד לפטירתה) - אמרתי להרבי שהיא נמצאת כאן בחדר הסמוך. מיד נפנה הרבי לשם ובירכה בברכות חמות מעומק לבו הטהור ...

לפני שנים כשאבי מורי ז"ל היה חולה ל"ע, נכנסתי אל כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא שליט"א שסייע במצבו, והרבי עזר בעצה ותושיה, וגם היה לעזר עם פרוטקציה להשיג איזה רופא גדול מאוד מומחה בתחומו. הרופא בדק את אבי, וסיכמו על יום מסויים בו הוא צריך לעבור איזה ניתוח - קשה ומסובך להצלתו.

יום אחד שמעתי אנשים מדברים, שאכן הרופא ההוא הוא רופא גדול מאוד, אמנם ה"יודעי דבר" אומרים שבמציאות מה שקורה בפנים אף אחד לא יודע, והם אומרים שבפנים הרופא רק מסתכל על מהלך הניתוח, אבל בפועל - תלמידיו שלומדים אצלו - הם עושים את הכל בעת הניתוח, והרופא אומר להם רק מה לעשות. אמרו לי האנשים, האם אתה רוצה שיתלמדו על אביכם? - אולי כדאי לקחת רופא טוב - אפילו שהוא לא כל כך גדול - אבל הוא עושה את הניתוח בעצמו ...

הושטתי אותו לרבי ואמרתי לו, שאני חושב שאולי השעון נעצר מחמת המכה שקיבל כשנחבט ברצפה. נדהמתי לראות שכל גופו של הרבי הזדעזע מהמילים שאמרתי לו. הוא נהיה חיוור...

הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, מגיד מישרים בק"ק לעלוב, בשיחה רווית געגוע לצדיקים אותם זכה לשמש

יעקב א. לוסטיגמן

השבוע צוין יום ההילולא של הרבי ה'ברכת משה מלעלוב זיע"א, הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א, אשר התבקש לישיבה של מעלה בכ"ד טבת תשמ"ז. בהקשר לכך שוחחנו עם מי שהיה מבאי ביתו ומבני הטיפוחים שלו, הגה"ח רבי ישראל נח גולדברג שליט"א, מגיד מישרים בק"ק לעלוב.

את ילדותו עשה הגה"ח ר' נח בתל אביב, שם התגוררו הוריו ושם התגורר באותה התקופה גם הרבי מלעלוב זיע"א. אביו הר"ר משה זרח גולדברג ז"ל היה במקור מחסידי קוונניץ, והיה דבוק ברבו הרה"ק רבי אהר'לה מקוונניץ זיע"א. בהגיעו לארץ הקודש, לאחר השואה הנוראה, הסתופף תחילה בצלו של הרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א ולאחר מכן דבק ברבי ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א, כמו חסידי קוונניץ רבים אחרים, שעלו לארץ והיו באים בקביעות אל הרבי מלעלוב.

"הקשר בין לעלוב וקוונניץ נוצר בצורה מאוד מעניינת", מספר רבי נח, "ומעשה שהיה כך היה: בצעירותו שהה ה'ברכת משה' משך תקופה ארוכה בפולין. הוא הרבה לנסוע לצדיקי אותו הדור. הוא היה בבלעזא וברדומסק, בקרלין ובוורשא ועוד. בין היתר חשקה נפשו לשהות אצל הרבי הקדוש רבי שמעון שלום מאמשינוב זצ"ל, שבאותה עת שהה בעיירת המרפא אטווצק שבפולין.

"הקשר בין לעלוב ואמשינוב היה קשר עתיק, עוד בימות אבי זקנו הרה"ק רבי איצק'ל מוורקא, שהיה בן טיפוחיו של הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב, וגדל בביתו לאחר שהתייתם מהוריו.

"באותה התקופה פרחו ושגשגה הקהילה היהודית בעיר אטווצק. היו כמה וכמה אדמו"רים שהתגוררו בה, וחסידיהם באו אחריהם, המקום התפתח מאוד.

"הגיע הרבי ה'ברכת משה' לעיר, וביקש מאחד מהעגלונים שייקח אותו לביתו של הרבי מאמשינוב. העגלון לא הכיר את האדמו"רים ולא הבין את ההבדל בין אמשינוב לבין קוונניץ. הוא נכנס לעיר, לקח את הרבי מלעלוב אל ביתו של האדמו"ר רבי אהרלה מקוונניץ ואמר לו: 'הנה, כאן מתגורר אדמו"ר!'

"רבי אהרלה מקוונניץ היה דמות מופת, הוא היה אדם מאוד מאוד פלאי, כל הנהגתו היתה פלאית, והרבי מלעלוב הבין מהר מאוד את הבלבול שהיה פה, אבל הרבי מקוונניץ ראה כזה נפש נקי וצדיק שבא בצל קורתו, ולא וויתר עליו במהרה. הוא עיכב אותו אצלו במשך שבועיים, שבהם שתה ה'ברכת משה' בשקיקה רבה מתורתו

ומהליכותיו הייחודיות, והושפע מהן רבות למשך כל ימי חייו. "אחרי שבועיים הודיע לו הרבי מקוונניץ שהוא 'משוחרר', ואז פנה ה'ברכת משה' להמשיך בדרכו המקורית, כדי לחסות בצלו של הרבי מאמשינוב. גם שם הוא שהה תקופה מסוימת וגם שם למד רבות. הידידות בינו ובין חצר הקודש אמשינוב נמשכה כל ימי חייו. "בכל אופן, אבי מורי היה קשור עם כמה וכמה צדיקים באותו דור, הוא שהה במשך תקופה בסיביר יחד עם הרה"ק רבי יוחנן מקרלין זיע"א, היה לו קשר חזק מאוד עם הרה"ק רבי אהרן מבעלזא, היה לו גם קשר עז עם הרה"ק רבי מאיר'ל מאמשינוב, אבל כחסידי קוונניץ הוא דבק בעיקר ברבי מלעלוב וברוח זו הוא גם חניך אותנו. "אחרי הבר מצווה שלי, שלח אותי אבי במשך תקופה ללמוד בישיבת אמשינוב, אצל הרה"ק רבי מאיר'ל זצ"ל, סבו של הרבי כ"ק מרן אדמו"ר מאמשינוב שליט"א. הרבי מאמשינוב היה בידידות עזה עם הרבי ה'ברכת משה מלעלוב' שכאמור הסתופף בצל אביו באטווצק, ופעמים רבות הוא היה מגיע לביקורים בלעלוב, וגם הרבי מלעלוב החזיר לו באותה המטבע והגיע לבקר אצלו פעמים רבות."

בחצה"ק אמשינוב

"באותה התקופה שלמדתי באמשינוב, הייתי אולי הבחור היחיד בישיבה שלא התגורר בירושלים, ובישיבה לא היה אוכל מסודר לשבתות, לכן הייתי מרבה לנסוע לתל אביב כדי לשהות בבית. "אבל הרבי מאמשינוב לא אהב את זה, הוא אמר לי שבחור חסידי

הוא נהיה חיזור ואמר לי: "השעון נעצר ואתה מחזיק אותו ביד בשבת? זה הרי מוקצה!".

"תוך כדי הציץ אחד החסידים בשעון והרגיע את הרבי שהשעון ממשיך לפעול כרגיל, הוא לא נעצר וממילא אינו מוקצה.

"עברו מאז כבר הרבה מאוד שנים, אבל עד היום אני לא יכול לשכוח את הזעזוע שאחזו בו מהרעיון שאני מחזיק חפץ שהוא מוקצה בעצם

יום השבת, ועוד מושיט אותו לידו כדי שיחזיק בו גם הוא חלילה וחס... לימים, ראיתי שהגאון רבי משה מאיר ידלר שליט"א כתב בפתחה

לספרו 'מאור השבת' (ח"א עמ' כז), על חרדת השבת של הרבי מלעלוב זיע"א. הגרמ"מ ידלר מספר שם שלפני שנים רבות הוא

הגיע ל'טיש' של הרבי הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א, ולאחר הטיש, הושיט לו אחד הנוכחים קופסה גדושה עם טבק להרחח (היה

זה ככל הנראה הרב ראובן בנט, שנוהג היה להושיט לרבי בכל ליל שבת אחרי הטיש, את קופסת הטבק שלו כדי ליהנות מרכושו את הרבי).

"מאחר והקופסה היתה מלאה עד גדותיה, כשפתח אותה הרבי כדי להריח, נשפך טבק על המפה הצחורה של שבת קודש.

"או אז החל הרבי לומר בנעימה, כך מתאר הגרמ"מ ידלר, 'אימת שבת! צריך לירא מהשבת! הרי אי אפשר לנקות את הטבק בגלל שאסור

לעשות זאת בשבת. אימת שבת!!!".

"מוסיף הגרמ"מ ידלר שהרבי חזר על כך כמה וכמה פעמים, עד שנפלה חרדת שבת על כל הנוכחים, וזעזעה את כל נימי נפשם. והוא מעיד על

עצמו שגם כיום, אחרי שנים רבות מאותו המעשה, עדיין ממהדות המילים הללו באוזניו, והפחד והחרדה שחשו אז כל הנוכחים לא נמחו

מלבו עד עצם היום הזה".

מסתכלים כאן ומבינים

עוד מספר הרב גולדברג מאורע שנצרב בזכרונו: "פעם עמדת אחורי הרבי בבית המדרש, והוא עמד במקומו על יד הסטנדר ועיין

בספה"ק 'באר מים חיים', בפרשת 'ויקרא' שם הוא עוסק רבות בעניין של ה'אל"ף זעירא' שבתבת 'ויקרא', ודרש רבות בשבחה של מידת

הענווה ותיעוב מוחלט של הגאווה.

"עמדתי שם בדממה, כדי שלא להפריע לרבי שהיה שקוע כל כולו בתוך לימוד הספר, ולאחר שסיים הוא הסתובב והבחין בי. אמר לי

הרבי 'אם חלילה נכנס לאדם הרהור על עצמו, שיש בו משהו שהוא שווה משהו, מסתכלים בספר זה ונוכחים לראות שאין בנו שום דבר... ובלשון קדשו: 'אז מ'מיינט אז מ'איז אפעס, קוקט מען דא אריין', זעט

מען אז מ'איז גארנישט'.

"כמו כן תמיד תבע מהמסתופפים בצלו שהמוח יהיה שקוע בלימוד הגמ' ובראית שמים בכל עת מצוא, וכן בלימוד הלכות חג בחג ואף שלושים

יום קודם החג. ומעשה היה באברך אחד שנכנס אצלו לפני איזה חג, והרבי שאל אותו באידיש 'ווי האלסט דו מיט דעם יום טוב' - איפה אתה

'אוחז' בחג? האברך חשב לתומו שהרבי שואל אותו מבחינת ההוצאות הכספיות, כמה ממון יש ברשותו ואם הוא זקוק לעזרה ברכישת צורכי

החג. אבל הרבי הצביע על השולחן ערוך שהיה מונח על שולחנו ורמז לו שהוא רוצה לדעת כמה הספיק האברך ללמוד את הלכות החג..."

צריך למעט בנסיעות לתל אביב, במידת האפשר. ולכן הוא ביקש שאשאר בישיבה.

"אחרי תפילת ערבית, אמר לי הרבי זצ"ל, שהוא רוצה שאשב לסעודת שבת בבית המדרש. הוא עצמו היו לו שעות משלו, הוא היה אוכל

הרבה יותר מאוחר, ולא רצה לעכב אותי עד לסעודה שלו, ולכן ביקש שאסעד בבית המדרש.

"הוא ישב לידי במשך כל הסעודה, כדי לשמוע את הזמירות ששרתי כמו שלמדתי אצל הרבי מלעלוב, ושוחח איתי בדברי תורה וסיפורי

צדיקים במשך הסעודה. את האוכל הגיש לי נכדו חביבו, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מאמשינוב, שהביא לי בכל פעם מנה, מבית הסבא

והסבתא השוכן בסמוך...

"במקום נכח גם ידידי הרה"ח ר' אפרים לסקר, שמדי פעם מזכיר לי את סעודת השבת הייחודית הזאת שזכיתי לסעוד שם.

"הרבי ישב ונהנה מהזמירות ומהשיחה, אבל בשלב מסוים הוא מתח עלי ביקורת... היה זה כשהגעתי לשיר את הפיוט 'צור משלו אכלנו',

ואצלנו בלעלוב נהגו לשיר את הפיוט הזה עם ה'ווארק'ער ניגון, ניגון המיוחס לבית ווארקע. אנחנו היינו שרים את הפיוט הזה במהירות

והניגון הושר בקצב תוסס וקצבי.

"כששמע אותי שר כך נזעק הרבי מאמשינוב, שהיה נין ונכד לשושלת בית ווארקא שממנה הסתעפה שושלת אמשינוב. 'מה זה? כך שרים

את הניגון הזה?', הזדעק הרבי, 'אני אראה לך איך שרים אותו!' ואז הוא החל לשיר אותנו בקצב מאוד מאוד איטי, כך הפך ברגע אחד הניגון

התוסס והעליז הזה, לניגון של התעוררות וכיסופין. הרבי מאשינוב אף אמר בדרך צחות, שאני לא אצליח לשיר את הניגון הזה בצורה הזאת

כי 'שבששתא כיוון דעל על', כלומר, מי שלמד דבר שגוי, יהיה לו מאוד קשה להפטר מהשיבוש וללמוד את הדבר שוב באופן הנכון. הגמרא

אומרת את זה לגבי דבר הלכה, אבל זה נכון גם לגבי ניגונים...

"אחרי שסיימתי את הסעודה, ליוויתי את הרבי לביתו, אבל הוא אמר לי שאני צריך ללכת לישון כי מחר צריכים לקום מוקדם.

"היו כמה פעמים שהרבי גם ביקש ממני שאעיר אותו בליל שבת בשעה שלוש לפנות בוקר, הוא היה הולך אז למקווה, ופוצח בעבודת הקודש שלו לאורך שעות ארוכות. באותה תקופה שלמדתי שם בישיבה, זכיתי לשמש אותו בכמה וכמה הזדמנויות".

כשהרבי החוויר

"בכל אופן, כמה שנים קודם לכן, בעודי ילד צעיר, הרבי מלעלוב התגורר אז בתל אביב, והייתי מגיע בקביעות לטישים ועומד ממש בסמוך אליו.

"פעם אחת אירע שהשעון שלו, שעון כיס שהיה מונח על השולחן, נפל על הרצפה באמצע הטיש של ליל שבת.

"כמובן שהתכופתי מיד כדי להרים את השעון, ובגלל גילי הצעיר לא נזהרתי מספיק בלשוני כמו שצריכים להיזהר שנמצאים ליד צדיקים.

הרמתי את השעון, הושטתי אותו לרבי ואמרתי לו שאני חושב שאולי השעון נעצר מחמת המכה שקיבל כשנחבט ברצפה.

"נדהמתי לראות שכל גופו של הרבי הזדעזע מהמילים שאמרתי לו.

"שוד ושבר!" - החרידו זעקותיה של הרבנית את הסביבה כולה... "פרתנו נגנבה! נעלמה ואיננה! מאין נמצא פרנסתנו מעתה?" - צעקה היא בקולי קולות. "תנוח דעתך!" - פנה אליה בעלה הדגול בארשת פנים רגועה... "לא נגנבה פרתנו הלילה, אלא עלתה השמים כמות שהיא - בחיי היותה, בשלמותה ובטהרתה, ואני אישית אחראי לכך!"

המגיד הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצ"ל על מכת דבר ובני ישראל

בלית ברירה - נאלץ בעל העגלה לעשות את החורף בביתו, תוך שהוא מתקיים אך בקושי ממעט חסכוניותו אותם שמר לעת זקנה, ואף נזקק מפעם לפעם להלוואתם של בשר ודם, וביניהם החנווני והחלבן - אשר ניאותו למכור לך ממרכולתם בהקפה על דעת שישלם בימות החמה. כשירווח לו מעט - והוא יוכל לעשות לפרנסתו בסייעתא דשמיא.

אלא שמהגיג עוץ סוף סוף הקיץ, ומיודענו סבר כי עתה יוכל לפחות להתפרנס בדוחק כמימים ימימה, ואולי אף לשלם את חובותיו - קפץ עליו רוגזו של סוסו הזקן והטוב, והוא פשט את רגליו וסיים את חייו גדושי התלאות והיסורים.

הסוס כשלעצמו - מצא אולי מנוחה, אולם בעליו, העגלון האומלל - לא ידע כיצד יוכל להוסיף ולהתקיים מעתה... הלא מבלעדי סוסו הנאמן - אין הוא יכול להרוויח אפילו פרוטה שחוקה אחת!

כוחותיו כבר אינם במונתו, למלאכה אליה לא הסכין מימיו - הוא לא יוכל להתרגל לעת זקנתו, ואת הסכום הדרוש לשם רכישת בהמה חדשה אשר תגרור את עגלתו, לא היה בידו לגייס אפילו היו בידיו כל חסכוניותו, לא כל שכן כעת, כאשר רובם ככולם אזלו בימי הגשמים - אז נאלץ להשתמש בהם על מנת שלא לגווע ברעב ולא לקפוא בצינה החודרת!

בצערו כי רב - פרץ העגלון המסכן בבכי תמרורים, וכך, כשדמעתו

מכת דבר - היתה בעצם מגיפה, מגיפה אשר פגעה בכל המקנה אשר בשדה: בסוסים, בחמורים, בגמלים, בבקר ובצאן. המכה בלטה שבעתיים - על רקע העובדה שממקנה בני ישראל לא מת באותו הלילה אחד, בדיוק כפי שאמר הקב"ה מראש שיקרה. אפילו בהמה או חיה אשר מיועדת היתה למות ממילא באותו הלילה - נותרה בחיים, בכדי להדגיש את ההבדל המהותי: מקנה המצרים אשר בשדות - מת כולו עד אחד ואילו במקנה ישראל - לא פגעה המגיפה כלל.

ואכן המעשה הראשון אשר עשה פרעה עם הוודע לו דבר המכה, היה שיגור שליחים אל ארץ גושן בה התגוררו בני ישראל, לבדוק האם גם בהם פגעה המכה או לא. התוצאות אשר הוצגו לפני פרעה - כלל לא קסמו לו... התברר כי בדיוק כפי שהזהיר הקב"ה ביד משה - פגעה המכה אך ורק במצרים, ואילו מקנה בני ישראל נותר כולו בחיים.

בהקשר זה - מתאים להביא מעשה נפלא אודות ר' חיים בריסקער, מעשה אשר יוכל להוסיף נופך בביאור דברי הפסוק, ולהטעין במילים כוונה נוספת - אשר תאפשר לנו להתחקות על פשר ההגנה הניסית אשר עמדה להם לבני ישראל. וכך הוא סיפור המעשה:

בעיר בריסק - היה בעל עגלה אחד, עני מרוד, אשר את פרנסתו מצא אך בדוחק מנסיעות קצרות אשר הזדמנו לו מפעם לפעם, נסיעות בהן יכול היה סוסו הכחוש לעמוד מבלי שיפח את נשמתו... בימות החמה - הצליח בעל העגלה מיודענו למצוא לעצמו נסיעה מתאימה מפעם לפעם, נסיעה אשר אפשרה לו להתקיים - אם כי בדוחק - למשך כמה ימים. אולם משהגיעו ימות הגשמים וסערות החלו פוקדות את הארץ עם סופות שלגים אדירות, משהתכסתה האדמה במעטה של כפור וקרח - שוב לא נמצא אפילו אדם אחד אשר מוכן היה להסתכן, ולצאת למסע הרפתקאות במשעולים הקפואים - על גבי עגלה מרופטת הנגררת אחר סוס בא בימים...

אפילו הקליינטים הקבועים - פנו אל בעלי העגלה המתחרים, תוך שהם נדים ראשם ברחמים גלויים כלפי מיודענו. מרכינים פניהם אל מול תוכחתו הנסתרת אשר ניכרה בעיניו העצובות. אולם מסבירים בשפל קול כי לא יוכלו לסכן את חייהם על אף רצונם העז לסייע לו למצוא את פרנסתו בכבוד.

"אינני יכול להניח ליהודי לגווע ברעב!" - אמר ר' חיים בליבו, ומיד ניגש עם היהודי אל חצר- ביתו האחורית, הצביע על הפרה הדשנה אשר עמדה בה - ואשר על חלבה ביססה הרבנית את פרנסת בית-הרב עצמו, והורה לו בלי היסוס: "קח את הפרה הזו"

שפקדה את כל ארץ מצרים.

על פי האמור - יכולים אנו לומר כי כאשר שלח פרעה את שליחיו לארץ גושן - הם הצליחו לאמת כי אמנם לא מת ממקנה בני-ישראל אפילו אחד, ובאותה הזדמנות הצליחו להתחקות על הסיבה אשר גרמה לכך, הוי אומר: ממקנה בני ישראל לא מת עד אחד - משום שמקנה בני ישראל לא מת עד אחד...

שכן להבדיל מגויי הארץ, אשר בהמותיהם משמשות אותם לצרכיהם האישיים בלבד - אצל בני ישראל משמשות הבהמות לקיום רצון בוראם, לתכלית קדושה וטהורה!

אצל בני ישראל - אין הבהמות מתות סתם כך... אצל בני ישראל - עולות הבהמות השמימה, כאשר הם עושים בהן מצוות ומעשים טובים, מעשי חסד בין אדם לחבירו - כמו מצוות שבין אדם למקום, ואף כאשר משמשות הבהמות לפרנסת בעליהן - הרי כל כולה של פרנסת היהודי אינה נדרשת לו אלא בכדי שיוכל לקיים את ביתו כרצון בוראו, וללמד לבניו ולבניהם אחריהם את מורשת התורה המסורה מדור לדור!

בבהמות כאלו, העומדות לעשות בהן רצון קונן באהבה - אין כל פלא כי אין המגיפה יכולה לפגוע, וברור אפוא, מדוע לא מת ממקנה ישראל אפילו אחד בלילה ההוא...

(מתוך הספר 'דרשות המגיד')

על לחיזי - הוא פנה אל ביתו של רב העיר, ר' חיים מבריסק. "מה לך רבי יהודי כי תבכה?" - הקשה ר' חיים, והעגלון - תוך יבבות קטועות מהן לא חדל אפילו לרגע - תינה בפניו את השתלשלות המאורעות הטראגיים, אשר הביאוהו למצב כה חסר תקווה, מצב נואש אשר אינו מניח אפילו פתח קל לסיכוי בעתיד.

שמע ר' חיים את דבריו של בעל העגלה, ומצבו הקשה נגע אל ליבו הרחום. "אינני יכול להניח ליהודי לגווע ברעב!" - הוא אמר בליבו, ומיד קם ועשה מעשה... הוא ניגש עם היהודי אל חצר- ביתו האחורית, הצביע על הפרה הדשנה אשר עמדה בה - ואשר על חלבה ביססה הרבנית את פרנסת בית-הרב עצמו, והורה לו בלי היסוס: "קח את הפרה הזו אל השוק. מכור אותה לכל המרבה במחיר, ובדמיה רכוש לך סוס חדש משובח וחזק, אשר יאפשר לך להתפרנס ברווח מעתה ועד סוף חיך!" - על פרנסתו שלו - לא חשב הרב בעת אשר כזאת...

לא הועילו ליהודי דגן כל נסיונותיו להניא את הרב מהחלטתו. "אחת החלטתי, ולא אחזור בי בשום פנים ואופן!", השיב ר' חיים נחרצות, כאשר ניסה בעל העגלה להסביר לכמה הרחיק לכת בהצעתו הנדיבה. ולבסוף נאלץ העגלון להכנע... בלב כבד הוא נטל את פרתו של הרב, הוליך אותה אל השוק למכירה, ובדמיה רכש סוס אציל וחזק, אשר הבטיח לו שנים ארוכות של פרנסה ברווח...

ואילו הרב - הוא לא הוטרד אפילו לרגע... מיד כאשר יצא היהודי מחצרו מלא תקווה - שב הוא אל חדרו ומשך בעמקי הסוגיא בה עסק באותה שעה, שקיעות אשר החזיקה מעמד עד אשר שבה הרבנית - אשר בעת ביקורו של היהודי נעדרה מן הבית - והבחינה בחסרונה של הבהמה מניבת החלב...

"שוד ושבר!" - החרידו זעקותיה של הרבנית את הסביבה כולה... "פרתנו נגנבה! נעלמה ואיננה! מאין נמצא פרנסתנו מעתה?" - צעקה היא בקולי קולות, ומה גדלה פליאתה כאשר הרב עצמו יצא למולה ובארשת פנים נינוחה הסביר לה כי טעות בידה... "תנוח דעתך!" - פנה אליה בעלה הדגול בארשת פנים רגועה... "לא נגנבה פרתנו חלילה, אלא עלתה השמים כמות שהיא - בחיי חיותה בשלמותה ובטהרתה, ואני אישית אחראי לכך!" - סיים הוא, ושב לתלמודו...

בהתבסס על מעשה זה - יכולים אנו להטעין ולמצוא רמז בדברי הפסוק למשמעות נוספת, כאשר על פיה נמצא במילים: "והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד" - הסבר וטעם לתופעה הניסית, לשמירה המיוחדת אשר הגנה על בהמות ישראל מלהנגף במגיפה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרבנית דסלר הסבירה לה: "תסתכלי על המחיר, את רואה שהמחיר זול מדי, מה זה אומר? שהאשה שמוכרת את התכשיטים הללו ירדה מנכסיה, היא נאלצה למכור את כל רכושה, וכעת נותרו לה רק התכשיטים היקרים ללבה, אותם היא מוכנה למכור במחיר נמוך כל כך, כי היא זקוקה לכסף בדחיפות, אבל אנחנו לא נתקשט בייסורי הזולת!"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם מסר חזק ומחייב מאוד מפרשת השבוע

הרב יחיאל צוקר

פרשת וארא נפתחת בשליחות ששולח הקב"ה את משה רבינו, ללכת ולומר לעם ישראל שהם עתידים להיגאל בקרוב מאוד. משה רבינו משער מראש מה עתיד לקרות, "והם לא יאמינו לי" ... ואכן, כדבריו כן היה. ו"לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה". למעשה מדובר בתופעה שכיחה. אנשים שנמצאים בתוך שעבוד, במצב של צרה וצוקה, הם חושבים שאבדה תקוותם ונכזבה תוחלתם, אין להם למה לצפות, הכל יישאר אותו הדבר ושום דבר לא ישתנה לטובה, לא היום ולא אף פעם. כדי להמחיש זאת אפשר לתאר את העבד האפריקאי השחור, שעובד בשדותיו של אדון לבן עור ומדושן עונג באמריקה. אותו עבד שחור, הוא כבר דור שלישי של עבדים באמריקה. בעיני אדוניו הוא לא שווה יותר מבהמה בעדר. אם מחר האדון צריך לארגן קצת כסף מזומן, הוא יכול לתפוס אותו, לקחת לשוק בעיר הקרובה ולמכור אותו לכל המרבה במחיר, רק כדי לקנות לילד של האדון אופניים חדשים.

כך, ברגע אחד, יכול האדון לנתק את העבד מהוריו ואחיו, מהחברים שלו ומהסביבה שלו, ולשלוח אותו להיות עבדו של מישהו אחר, עם תנאים אחרים, עם עבדים אחרים שאותם הוא בכלל לא מכיר. כל סירוב, כל התמהמהות לבצע את העבודה המוטלת עליו, 'מוזכים' אותו בענישה חמורה, בדרך כלל זאת ענישה גופנית. באותה התקופה באמריקה, כל מי שעוררו שחור, היה נתפס מיידית כעבד. אין לעבד אפילו אפשרות לברוח. לאיפה הוא ילך? למדבר? בכל מקום אליו יגיע ברגע שבני אדם יראו אותו, יבינו מיד שהוא עבד. אפילו עבדים אחרים לא יוכלו לעזור לו, הם יחששו מאדונייהם הלבנים שיענישו אותם בחומרה על כך שהם מסייעים לעבד להימלט מאדוניו.

עכשיו נתאר לעצמנו מצב שמגיע מישהו לאותו עבד, ומודיע לו... "היי ג'ונסון, תתחיל לחייך, אתה משוחחרר! זהו, נגמרה העבודה,

בימים הקרובים אנחנו נצא בצורה מאורגנת ונלך לנו את ארץ אחרת, שם נהיה אדוני הארץ, לא נהיה עוד עבדים לעולם!"... מה תהיה התגובה של ג'ונסון השחור? אם יש לו קצת חוש הומור הוא יפרוץ בצחוק מריר, אבל מאחר והוא עבד מזה שלושה דורות, שעמל מבוקר ועד ליל בשירותם של אנשים אחרים, ואין לו שום יכולת לחשוב על עצמו או לדאוג לרווחתו האישית, סביר יותר להניח שהוא יגיב לאותו 'משוגע' שמבשר לו את הבשורה הדמיונית הזאת, בהפניית עורף ומשיכת כתף. מה לו ולאנשים שחיים בעולם של פנטזיה ודמיון, שאין לו שום חיבור למציאות? צריכים לקחת בחשבון שהשעבוד של אבותינו במצרים היה קשה הרבה הרבה יותר משעבודם של העבדים השחורים באמריקה. העבידו אותם בפרך, לא כדי לנצל אותם וכדי להשתמש בהם לצורכי המצרים. לא ולא! העבידו אותם כדי... להעביד אותם! המצרים המציאו שיטות שונות ומשונות כדי להכביד עליהם אתה עבודה. התוצאה והפירות של העמל והיגיעה שיגעו העבדים העבריים, לא עניינו בכלל את מצרים. הם רק רצו להציק! את הילדים שלהם היו מטביעים ביאור, או לחלופין משתמשים

מדוע שלח הקב"ה את משה רבינו להודיע לבני ישראל שהם עומדים להיגאל. הרי הקב"ה יודע כל תעלומות ולפניו נחשפו כל מצפוני לב. הוא לא יודע שבני ישראל לא ישמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה?

היעלה על הדעת שהקב"ה לא יודע היכן מסתתר אדם הראשון? אולי נגיד שהוא רק מהתל בו חלילה כדי לתת לו הרגשה שהוא באמת מצליח להסתתר? וכי אדם הראשון שחז"ל מפליגים בגודל קדושתו, לא ידע את הדבר הפשוט הזה שאנחנו אומרים יום יום: "אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו יודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם?"

מה פירושה של השאלה הזאת 'איכה?' הקשה החוקר את ה'בעל התניא'.

אמר לו הבעל התניא: אתה לא הבנת. 'איכה' זאת לא שאלה שנועדה לברר פרט לא ידוע... לא ולא! זאת קריאת השכמה! איפה אתה? תסתכל על עצמך תראה איפה אתה נמצא!!! תסתכל על הפוטנציאל הטמון בך, תראה לאיפה היית מסוגל להגיע! לאיפה אתה עדיין מסוגל להגיע אם רק תתחיל לטפס בזה הרגע, ותחתור להגיע לפסגה הנחשקת.

השאלה הזאת, אמר הבעל התניא, מהדהדת לנצח נצחים בחללו של העולם והיא נשאלת לכל אחד ואחד מאתנו בכל רגע נתון. תסתכל על עצמך, איפה אתה! תראה איפה אתה נמצא, מה הרמה הרוחנית שלך! כמה אחוז מהפוטנציאל שלך הצלחת לממש עד כה, כמה מאמץ ניסית להשקיע כדי להגיע לתוצאות טובות יותר!

וכדי להשלים את התמונה, נספר סיפור נוסף אותו סיפר הגאון רבי אהרן שרגא לופיאנסקי שליט"א, ראש ישיבת "ווישינגטון רבתי" בסילבר ספרינג:

בתקופת ילדותי, בארה"ב, התגוררנו במקום בו היתה קהילה יהודית מסודרת ופעילה, ולשירותה עמד בית כנסת שכמובן שימש בית לתורה ולתפילה, אבל גם ריכז את הפעילויות האחרות של הקהילה. באותה התקופה הסתובבו בקהילות היהודיות ניצולי שואה, שאיבדו

בהם כדי לרחוץ את צרעתו של פרעה. זה לא שמכרו אותם למישהו אחר כדי לקנות אופניים, התעללו בהם לשם ההתעללות, לא רק שלא היה להם ערך של בן אדם, אלא שהם היו מושא להתעללות שיטתית ומדינית שנמשכה 210 שנים ברציפות. אם כן, נשאלת השאלה המתבקשת: מדוע שלח הקב"ה את משה רבינו להודיע לבני ישראל שהם עומדים להיגאל. למה הוא היה צריך לומר להם "והוצאתי... והצלתי... וגאלתי... ולקחתי...". הרי הקב"ה יודע כל תעלומות ולפניו נחשפו כל מצפוני לב. הוא לא יודע שבני ישראל לא ישמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה? מה הטעם בכלל בשליחת ההודעה הזאת באמצעותו של משה, שבעצמו מזהיר מראש... ומעיד שהם לא ישמעו?

לפני שנשיב על השאלה, כדאי שנשים לב לדבר מעניין. אנחנו רואים בפרשת שמות ובפרשת וארא, שבכל פעם שהקב"ה אומר למשה רבנו שידבר עם בני ישראל, נוסח ההודעה שהוא צריך לומר להם כולל את האזכור של אבותינו הקדושים, אברהם יצחק ויעקב. כאן, בתחילת הפרשה שלנו הקב"ה אומר למשה שידוע להם את הבשורה עם ארבע לשונות של גאולה, ולשון החמישית 'והבאתי כוללת את האזכור של שלושת האבות: "וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נְשָׂאתִי אֶת יְדֵי לְתַת אֶתָּה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב" (פרק ו' פסוק ח').

בתחילת בשורת הגאולה, ב'ויכוח' שהיה לקבה" עם משה רבינו בסנה אומר לו הקב"ה "וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב לְאִמֹר פֶּקֶד פְּקָדָתִי אֶתְכֶם" (פרק ג' פסוק ט"ז). גם בהמשך, כשהקב"ה מלמד את משה רבינו את האותות הוא אומר לו: "לְמַעַן יֵאֱמִינוּ פִּי נִרְאָה אֵלַי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב בָּא לְגֹאוֹת אוֹתָם, וְשָׁגַם יֵאֱמִינוּ וּבִינוּ אֵת זֶה שֶׁהִגֹּאֵל שֶׁלָּהֶם הוּא אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב."

שוב אנחנו צריכים לשאול ולחקור, למה זה כל כך חשוב? מילא עצם בשורת הגאולה חשובה כדי שידעו שהם עתידים להיגאל ותבוא להם הקלה כבר עכשיו. הם צריכים לדעת שהקב"ה עומד לגאול אותם, למה אברהם יצחק ויעקב צריכים להיות מזוכרים שוב ושוב?

נספר סיפור: הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי, 'בעל התניא', נתפס על ידי השלטונות הרוסיים, והושלך לכלא. שם, בכלא, הגיע לחקור אותו קצין בכיר, שכנראה היה יהודי מתבולל. אותו קצין ניהל עם הרבי ויכוחים גם בנושאים תיאולוגיים, ובתוך כך הגיע לשאול אותו שאלה קשה.

הרי הקב"ה יודע את כל העתידות ואת כל הנסתרות, אין דבר נעלם מנגד עיניו ואין נסתר מפניו... אם כן, למה כתוב בפרשת בראשית שהקב"ה התהלך בתוך הגן וחיפש כביכול את אדם הראשון, עד שהיה צריך לשאול אותו 'איכה'?

מבצע ענק של מתנות כל הקודם זוכה!!

תרום 20 ש"ח
 למשך 9 חו
 סך כל התרומה

ומקב

• סט 'לקרא
 5 כרכים, המבר
 'דרשו', בהדפס

(שווי המתנה בחנויות)

תרום 23 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 276 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

• ספר המפתח
 על המשנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

(שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח)

המבצע לזמן מוגבל, להשתתפות < בנ

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

ללא הגרלות וללא כוכביות

תורמים לארגון 'אחינו' - זרוע
 החיזוק של 'דרשו' ומקבלים
 מתנות ענק של ספרים
 מארגון 'דרשו'

תרום 33 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 528 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה
- סט 'לקראת שבת'
 5 כרכים, המבחר של עלוני
 'דרשו', בהדפסה מחודשת
- חמשה חומשי תורה
- ספר המפתח על משנ"ב
 (שווי המתנה בחנויות 863 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 38 כרכים, כריכה רכה, כיס
- סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, כריכה רכה, כיס
- (שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

180 ש"ח לחודש
 דשים

לים

- ת שבת'
 ור של עלוני
 ה מחודשת
- ות 288 ש"ח

כל עמדות נדרים פלוס < טופס 'דרשו'

יום אחד באתי לשאול את הסטייפלער שאלה אישית, הוא ענה לי, ויצאתי. אבל כשהייתי כבר מאחורי הדלת, הבחנתי שהוא מסמן בידי שאגש אליו שוב. חזרתי, ואז אמר לי מרן זצ"ל, באידיש: "אתה כותב יפה, לך תכתוב ב'המודיע"..."

הרב משה מיכאל צורן, מוותיקי הסופרים החרדיים, ומחבר-ספריו הנודעים של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א - מספר על ההקפדה שלו על הטלפון הכשר, ומופת מדהים שהתרחש לו בביקור אצל מרן הסטייפלער זצ"ל, מופת שהביאו אל שנות הכתיבה הפוריות שלו

הרב משה מיכאל צורן (משמאל) עם הגר"י זילברשטיין שליט"א

"את כל אשר אני דבר אליך" (שמות ו', כ"ט)

את האמת, ועם יד על הלב: מבחינתי, אם היו שואלים אותי, כל הכתבה הזו מיותרת... למה? - כי באמת ובתמים לא צריך להסביר ולנמק מדוע אינני מחזיק בטלפון לא-כשר, למרות שאני נחשב כאחד מוותיקי העיתונאים במגזר החרדי, וסגנון הכתבות שלי איננו עוסק במאמרי-הגות או בפובליציסטיקה, אלא כתבות חיות ועסיסיות מן השטח.

למה לא צריך להסביר? - כי אם היו מציעים לי, למשל, להכניס לכיסי פצצת-אטום קטנה-קטנה, כזו שלא היתה הורסת אפילו את הירושמה, וכי הייתי צריך להסביר מדוע אינני מוכן לעשות זאת בשום אופן? פצצת אטום?! - ואם כן מדוע צריכים בכלל לכתוב מאמר מיוחד, כדי להסביר מדוע אני משתמש רק במכשירים כשרים? הלא סכנתם של מכשירים אלה עולה עשרות ומאות ואלפי מונים על פני פצצת-האטום הגדולה ביותר, שבכוחה להרוס את כל העולם כולו!

האם מאן-דהו מפקפק בהגדרה הזו, וסבור שהיא מוגזמת? הרי כל אחד מאתנו חונך על ברכי היסודות המונחלים בבית המדרש, כשהערך הראשון שבהם הוא שפגם רוחני חמור פי אינסוף מפגמים גשמיים וגופניים. ואם כן, כיון שכל יהודי חרדי יודע, ומודע, לפגמים הנוראיים הספוגים בלשד-לחצניו של הסמרטפון, כיצד יעלה על הדעת להחזיק דבר מגועל שכזה בכיס?

שום תירוץ בסגנון של 'צורך בפרנסה', או 'אי אפשר בשום אופן להסתדר בתפקידי כעיתונאי בלי סמרטפון', אינם עומדים מול המשפטים שכתבנו בתחילת הדברים, ועוד נכתוב להלן. כי גם צורך בפרנסה, לא היה עומד מול המציאות ההזויה של החזקת פצצה בכיס!

אודה ולא אבוש: במשך השנים אמרתי לעצמי כמה וכמה פעמים, שאם אהיה מחויב מצד תפקידי בעיתון להחזיק מכשיר לא-כשר, ואם ארגיש שבלא זה אינני מתפקד כראוי, אעזוב מיידית את

המקצוע, ואעשה זאת ללא כל דיחוי, ולא אגיע חלילה למצב שבו אחזיק בסמרטפון. וסדדי במרומים, שהייתי נוהג כך! אלא שהשי"ת זיכני לעבוד בעיתון כשר וטהור, שגם עורכיו ומנהליו חושבים בדיוק כמוני, ויודעים שאפשר ואפשר, ללא כל ספק, להסתדר בעולמו היפה של הקב"ה בלי סמרטפון, גם במקצוע העיתונאות, שלכאורה היה צריך להיות המקצוע הראשון המצריך את המכשיר המסואב ההוא. שהרי אם כל מטרתו של עיתון היא להיות הכי-מעודכנים במה שקורה, איך אפשר לעשות זאת בלי סמרטפון...

אז הנה הראיה הניצחת. למרות שאני מתעסק אך ורק בכתבות-שטח עדכניות, דהיינו כאלו האמורות לשפוך צבע על אירועי השבוע, חושבני, ובעצם בטוחני [ללא כל נימה של גאווה] שכל מי שקרא ולו פעם אחת את כתבותיי ב'המודיע', הרגיש וְהָרִיחַ מיד שמדובר במידע הכי מעודכן שיכול להיות. וזאת משתי סיבות עיקריות:

ראשית, כי מי שמוכיח להשי"ת שהוא שומר על עצמו ועל רוחניותו, ואינו מוכן בשום אופן להחזיק מכשיר לא-כשר, מן השמים מסייעים

בידו להגיע במהירות וביעילות אל היעדים העדכניים ביותר. יכולני להעיד על מקרים רבים, בהם ביקשו גם עמיתיי לכתוב על אותו נושא, ועל אותה זירה, והיו מצוידים בסמרטפונים, ולא הגיעו לתוצאה המיידית שלי. ויש לי על כך דוגמאות רבות, ולא זה המקום והעת לפרטן...

שנית, אחרי שהחלטת שהסמרטפונים אינם מתקרבים אליך, הינך צריך להשיג בעצמך את כל המידע הנדרש לכתבה. ואם כן יוצאים לשטח, שלא כמו עמיתים בעיתונים אחרים, שמסתפקים בצפייה במכשירים הקלוקלים שלהם, ועושים את הכתבה מהבית.

גם מי שלא החזיק מעודו בתעודת עיתונאי, יכול להבין שאדם היוצא לשטח, ומביא את רשמיו מהזירה עצמה, החומר שבידו תמיד יהיה הרבה יותר עסיסי וחי... לכתבה זו מצורפות תמונות של כותב השורות כשהוא מסייר בגבולות המדינה, ממש ליד קו-הגבול, וזאת כדי להמחיש לקוראים שאכן זו היא הדרך, ואם מחליטים לא להשתמש במכשירי התעוּבָה, צריכים להתאמץ קצת ולהגיע עד לזירותיה המרוחקות ביותר של הארץ...

ועוד לא דיברנו על כך, שההד-החוזר על הכתבות שלי מדבר גם על הסגנון הנקי, הלבבי, הנובע מעומק הנשמה, וזוה החף מהמושגים הפסולים המופיעים בתדירות במכשירים הללו, ובכתבי העת שאינם שאובים ישירות מבית המדרש. מי ששואב את המידע שלו מהסמרטפונים והאינטרנט בכלל, גם אם יתאמץ לסנן ולסגן את דבריו בסיון אחר סיון, לא יצליח להגיע לרמה של סגנון נקי ומצוחצח של מי שאינו נזקק לשירותים הפסולים של האינטרנט. והדברים פשוטים. וטהורים.

ואם כבר דיברתי על עצמי ועל סגנוני המשתדל להיות נקי [ובאמת ללא כל רגש גאווה, אלא אך-ורק כדי להנחיל את האמת לדורות הבאים], אספר גם, מעדות אישית, ש-מי ששומר על עצמו ועל זהותו התורנית, מקבל שפע של סיעתא דשמיא מלעילא, וזוכה להגיע לדברים שספק אם היה זוכה בהם ללא 'המוח הנקי' שלו.

חושבני שזהותי כמחבר-ספריו המרתקים של מורי-ורבי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ידועה אף היא לכל. זכיתי בזכות נדירה ש-19 הספרים שחיברתי מתוך דבריו של מורי-ורבי [טובך יביעו, עלינו לשבח, ברכי נפשי, לחנך בשמחה, שמחה בבית, שבת בשמחה, מצוות בשמחה, לקיים] מצויים כיום בכל בית יהודי על-י-תבל, וסבורני שאחת הסיבות לחיזוקי-העד שהספרים הללו גורמים בעולם, היא השמירה הטוטלית של המחבר על עצמו ועל נפשו.

גדולי תורה ויראה אמרו לי מפורשות שהם מחבבים מאוד את ספריי בשל הסגנון הנקי, המקורי והמזוכך, שהם מגלים בכל אחד מהספרים הנ"ל. ולקינוח אספר כאן מופת של ממש שהיה לי אצל מרן הסטייפלער זצ"ל, ה'קהילות יעקב', מופת שהביאני אל שנות הכתיבה הפוריות שלי.

יום אחד באתי לשאול אותו שאלה אישית, הוא ענה לי, ויצאתי מחדרו המקודש, שהיה לשכת הגזית של דורנו. אבל כשהייתי כבר

מאחורי הדלת, אני שומע דפיקות חזקות על השלחן, וכשהבטתי לאחוריי הבחנתי שהוא מסמן בידו שאגש אליו שוב.

חזרתי, ואז אמר לי מרן זצ"ל, באידיש: "אתה כותב יפה". מן הסתם הצליח לאבחן זאת על פי נוסח השאלה שנכתבה על 5 שורות בלבד. שאלתי: "אז מה הרב מתכוון לומר לי?", ולא האמנתי שאני שומע היטב את דברי תשובתו. היה זה ממש בבחינת הבלתי-יאמן: "לך תכתוב בהמודיע"...

יצוין שבאותן שנים הייתי אברך-משי כולל 'שערי תורה' של הגר"צ קפלן זצ"ל בתל אביב, וכשיידעתי את מרן בכך, חזר שוב על הוראתו, ואמר: "עם כל זה, כדאי לך לכתוב בהמודיע"... למותר לציין שעוד באותו לילה התקשרתי לאחד העורכים, ונכנסתי ככותב מן המניין.

המופת שבכך היה, שהיום אני יודע שהסטייפלער שלח אותי לכתוב בעיתון, כיון שראה ברוח קדשו - כך הסברתי את זה לעצמי, והגר"י זילברשטיין הסכים בזמנו עם הדברים - שאני אמור להוציא ספרים שיתפשטו בכל העולם בס"ד, והכתיבה בעיתון תרגיל אותי לכתוב לא את מה שאני רוצה להשמיע, אלא את מה שהקורא רוצה לקרוא. שהרי זו כתיבה בעיתון, שבה צריך לחשוב על הקוראים...

וכך יצא שגם הספרים נכתבו בסגנון כזה, המדבר אל לב הקוראים, כשהמחבר 'שומע' בליבו את מה שהם רוצים לקרוא, ולדעתו זו אחת הסיבות 'הטבעיות' שהספרים אכן התפשטו בס"ד בכל העולם. הקוראים מרגישים שהכותב מדבר היישר לליבם.

ושיהיה ברור: כותב השורות שייך עדיין לדור כתבי-השטח, שכאשר יצאו מבתם לפני עשרות שנים, לא היה בכיסם אפילו את מכשיר ה'ביפר'. והנה, כאשר יעד-הכתבה היה במקום מרוחק, כמו קרית שמונה או גבול הדרום וכיו"ב, והאיש עימו היינו צריכים להיפגש ביטל את הפגישה, אבל היה זה לאחר צאתנו מהבית, איש לא היה יכול לעדכן אותנו בכך. לא פעם ולא פעמיים קרה שנסעתי את כל הדרך בת מאות הקילומטרים לצד אחד, וכשהגעתי התברר שהכתבה בוטלה...

אז נכון שהיתה תחושה של החמצה ובזבוז זמן מיותר, אבל מאידך כיון ש'ההכרח בל יגונה', הסתדרנו עם זה בס"ד, ועשינו בלא תלונות ותרעומות את כל הדרך בחזרה לבני ברק... ואם כן, אני בא עכשיו בשאלה נוקבת: אם אז התאקלמנו עם הבעיה, והכל בא על מקומו בשלום, מי הוא זה ואי זה הוא שיצהיר כיום הזה 'אינני מסוגל להסתדר בלי סמרטפון'??? - אין שום סיבה שאני אישית הסתדרתי אז, והיום אתקל בבעיה! לא כן?

אם אסכם את מה שאמרת עד עכשיו, אען ואומר, שאינני רואה כלל צורך להסביר מדוע אינני משתמש בסמרטפון. הרי זה כל כך פשוט! ואם תרצו, אגלה דבר נוסף: אני אישית לא הייתי זקוק למכתבים וקריאות-האזהרה של גדולי התורה והחסידות אודות האיסור במכשירים אלה. זה היה נראה לי כל-כך פשוט שלא הבנתי, בתמימותי יש לומר, מדוע צריכים לפרסם מכתבים וקריאות בנושא שכזה...

והפגישות בערים רחוקות, 'הוסכים' בזמן ובמשאבים בהשגת תמונות, ועוד עשרות אפקטים שהיו יכולים להיות הרבה יותר קלים ונגישים.

במציאות, כשאין לי את כל זה, הנני נאלץ להסתפק במייל הפשוט המותקן במחשב הביתי שלי. העניין הוא, שגם המייל 'הפשוט' כבר אינו מספק את הצרכים, ורוב משתמשי הטכנולוגיה השליכו אותו מאחורי גוון, ואינם זקוקים לו. מה שקורה הוא, שכאשר אני מבקש ממאן-דהו שיעביר לי תמונות, הוא שואל אותי האם יש לי 'ווסטאפ', וכשאני משיב בשלילה ואומר שיש לי רק מייל, התגובה היא: "אז לך תחפש את החברים שלך... אני לא מתעסק עם מיילים..."

אז אני הולך באמת לחפש את החברים שלי, ומוצא אותם, כמו למשל ראש עיריית אלעד הרב ישראל פרוש, או הרב פנחס ביכלר, מי שעומד בראש מקהלת 'מלכות', שבאמת אי אפשר להבין כיצד הם מסתדרים עם נייד פשוט...

אבל הם מסתדרים. אז גם אני מסתדר.

ולסיום: גדולי תורה וחסידות אמרו לי כמה פעמים, שלדעתם ה'שלוש עליכם' הראשון עם כל יהודי של משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו, יהיה 'האם השתמשת במכשיר כשר, או לא'...

כלומר: המשיח לא באמת יצטרך לברר את זה, כמו שכתוב "והריחו ביראת השם"! הוא יידע את האמת ולא יוכלו להסתיר ממנו שום דבר. אבל לפני שילחץ את ידו של כל יהודי, השאלה הראשונה שלו תהיה: 'איזה מכשיר טלפון היה לך, והאם הצלחת להתגבר על נסיונות הדור האחרון?'

ואם כן, אלו פנים יהיו לי אם חלילה לא אעמוד בכך? - - -

(מתוך המודיע חג הסוכות תשפ"ג)

אחד מילדיי, כיום אברך מתמיד והמטופל במשפחה גדולה בלעה"ר, אומר לי תמיד, שהתמונה מאותו בוקר בו פורסם על האפשרות לרכישת טלפון כשר, ואבא אץ-רץ מיד לרכוש את המכשיר המדובר, והיה ראשון העומדים בתור - חרותה מאז במוחו, וסללה לו את הדרך לחיים מאושרים, חיים על פי דרכי התורה ומוסריה.

והאמת, שבפגישות שיש לי מדי פעם עם עמיתים למקצוע, הם אינם מאמינים - ממש כך, ללא הגזמה - שהאיש העומד מולם, והמוכר להם מרבבות הכתבות שפרסם במהלך 4 העשורים האחרונים, אינו מצויד בסמרטפון! הם בטוחים שגם אם המכשיר שאני אוזח בידי הוא אכן מכשיר כשר, 'אבל בכיס השני יש לך גם את הסמרטפון...' וכשאני אומר להם שלא רק שאין לי סמרטפון, אלא גם במחשב שבביתי, ושמוננו אני מעביר את הכתבות העסיסיות, אין שום חיבור לאינטרנט, אפילו של אתר אחד-ויחיד, הם שוב לא מאמינים, ומגלגלים את אצבעם על מצחם... כרוצים לומר שהם נתקלים עתה עם בנאדם שירד מאיזה כוכב-לכת... אבל מה לעשות אם זו המציאות. לבד ממייל פשוט, שגם הוא מנותק מכל האפשרויות האחרות, אין לי במחשב שום חיבור אחר.

ואם הייתם יודעים, קוראים יקרים, כמה מכשיר כזה עשוי 'להועיל' במקצוע שבו אני עוסק... ראשית, מצד עצם החומר; הכל מונח לפניך על מגש, ואתה בעצם לא צריך לכתוב, אלא רק... למחוק את המיותר... שנית, אפשר לעשות בלחיצה אחת את כל התיאומים

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

לפני השיחה איתו ידעתי רק מעט ממנו. הוא מגיע ממשפחה של הייטקיסטים אמידים, על גבול העשירים ממש, כלום לא היה חסר לו, הילדות שלו הייתה מה שקוראים בלשון העם 'עם כפית של שמנת בפה'... עד שהוא גילה את האור, סיפור ששווה מאמר בפני עצמו...

"כך הצלחתי לעשות את השינוי הגדול בחיים"

השיחה גלויית הלב עם בעל התשובה, שהסביר את מה שעובר עליו

מאת: הרב ישראל היימן

"דַרְךָ שְׁלֵשֶׁת יָמִים גִּלְךָ" (שמות ח', כ"ג)

אחרי הרבה לבטים הוא ניגש אלי בסוף. כשהתחלנו לדבר, הוא שיתף אותי במסכת הייסורים שהוא עבר עד שהחליט לבוא לבקש עזרה. הוא בחור בן 26, בעל תשובה כבר כמה שנים, ששוקד על לימודי בישיבה מצויינת לבעלי תשובה, תוך שהוא מסיר מעליו עול חשבונות רבים, ומתמסר ללימוד התורה הקדושה בכל חושיו, כוחו ומרצו. העבר שלו מעניין מאד. לפני השיחה איתו ידעתי רק מעט ממנו. הוא מגיע ממשפחה של הייטקיסטים אמידים, על גבול העשירים ממש, כלום לא היה חסר לו, הילדות שלו הייתה מה שקוראים בלשון העם 'עם כפית של שמנת בפה'...

עד שהוא גילה את האור, סיפור ששווה מאמר בפני עצמו...

בתהליך מזורז הוא עזב עולם עשיר בחומר ודל ברוח מאחורי גוו, ובא לחסות בצל כנפי השכינה. מהר מאד הוא מצא את עצמו צמוד לחברותא אחת למשך כל היום, לומד ארבעה סדרים ברצף ומנסה להשלים פערים.

היום הוא יושב איתי בפינת בית המדרש, פניו מכורכמות ואדמימות פושה בהן עד שורש תכוני אוזניו.

"אני לא מאמין שאני הולך לבקש ממך את הבקשה שלי", הוא פותח בפני, "אני, שמעולם לא היה חסר לי כלום צריך לגשת ולבקש, תבין שזה הפוך ממה שחונכתי כל השנים, זה מנוגד לטבע שטבעו בי הורי לאורך כל שנות ילדותי ובחרותי".

"טוב", דחקתי בו בעדינות, "אתה מלחיץ אותי, תגיד מה אתה צריך, אם אני אוכל אני אעזור לך, אם לא, ננסה דרך אחרת".

"אז ככה", זה נראה שהוא ממש מושך את המילים מהפה בקושי רב, "אני צריך עזרה כלכלית!", הוא מצליח לשחרר בסוף.

"ההורים שלי לא רבים איתי או משהו כזה, אבל הם לא מוכנים לממן אותי, אין להם בעיה עם הדרך שבחרתי, אבל לטענתם הם לא צריכים לשלם עליה, מספיק שהם לא כופים עלי להמשיך את המסלול המקורי שהם התוו לי... השתמשתי כבר בכל מה שיכולתי, גמרתי את כל החסכוניות שיש לי, ואני ממש עומד בפני שוקת שבורה, אם אני לא אשיג איזה מקור מימון כלשהו אני אצטרך להלוות, וזה, תאמין לי,

קשה לי נפשית יותר מכל דבר אחר".

כאן, לתדהמתי, בלי לתת לי מרווח בין משפט למשפט, הוא עבר לתאר את החיים שלו לפני שהוא גילה את האור. חיים שאין בהם שום דאגות, כל מה שצריך יש, מצרכי החיים עצמם עד התענוגות הגדולות ביותר שאפשר להעלות על הדעת.

"אני חייב להדגיש לך", הוא מוסיף, "שלא תחשוב שהייתי מאושר, שלא יהיה לך איזה צד של ספק שמישהו שם במשפחה שלי ובכל הברנז'ה ההיא נהנה יותר מידי, כזה הייתי וכאלה הם עד היום, עסוקים עד למעלה ראש ברדיפה בלתי פוסקת אחרי תענוגות שלא נגמרות, ובתחושה של פספוס של החיים, אל תקנא..."

"אבל למעשה", הוא חוזר לעניין, "אני צריך להתקיים ממשוהו, כביסות עולות כסף וקניות בסיסיות של דברים פשוטים שאני צריך, אני חייב איזה משהו להתקיים ממנו, ואני לא מוצא פתרון".

נשמתי לרווחה, אחרי כל ההקדמה הזו זה מה שהוא צריך... הוצאתי כמה מאות שקלים שהיו לי בכיס ושכנעתי אותו שבדיוק היה לי כסף של צדקה, שהיה מיועד ללומדי תורה שלא ידעתי למי להעביר אותם, ובהשגחה גדולה הוא ממש מציל אותי, לגבי ההמשך אני אטפל בזה דרך הת"ת של הישיבה, ועוד נבדוק כמה הוא צריך ומה אפשר לתת לו. הוא לא ידע את נפשו, מאושר מחד מהפתרון למצב שבעיניו היה סבוך להחריד, ונסער מאידך על הצורך לקבל מתת יד שהיה לו קשה נוראות. הוא הודה לי נרגשות.

המשך בעמוד 30

הוא לא אברך כולל ולא מגיד שיעור או איש תורני באופן מיוחד. אבל הוא קיבל על עצמו קבלה מאוד מעניינת...

מה קורה כשהלב בוער, ולמה בכה רבי אל'ה לופיאן כשביקשו ממנו להסביר איך מגיעים לרח' יפו?

הרב עמרם בינעט

"וַיֵּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבְרָה" (שמות ב, כ"ג)

מספרים על הרבי הקדוש רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, המכונה 'השרף מסטרעליסק', שהיה נוהג להתלהב מאוד בעבודת התפילה, והיה זועק בתפילה בכל כוחו ומתנועע בחוזקה, וכך נהגו אחריו גם תלמידיו וחסידיו.

פעם הגיע לחצר הקודש בסטרעליסק יהודי 'יקה' מגרמניה. הוא היה לבוש באופן מוקפד, שפתו רהוטה וכל הליכתו אומרת כבוד, בהתאם לחינוך שקיבל בארץ מולדתו.

שמעו של השרף מסטרעליסק הגיע אליו, והוא החליט לבוא ולתהות על קנקנו. שהה יום ויומיים בחצר הקודש של ה'שרף', וגם הסתובב בביתו של הרבי.

אחרי כמה ימים שאלה אותו הרבנית, מה דעתו על ההתנהלות בחצר הקודש, מה הוא חושב על בעלה ועל תלמידיו.

אמר לה האורח הנכבד שהוא מאוד נהנה כאן. הוא רואה שבאמת מדובר ביהודים יראים ושלמים שכל חפצם ומגמתם לעבוד את הבורא באמת ובתמים, אבל יש משהו אחד שהוא לא מביין...

"למה הם צועקים בתפילה?", הוא תהה בקול, "הקב"ה לא ישמע אותם ח"ו אם הם יבקשו יפה? למה מיד לצעוק ולצרוח? זה לא מנומס לדבר ככה לאנשים, על אחת כמה וכמה למלך מלכי המלכים..."

ענתה לו הרבנית: "מה זאת אומרת למה הם צועקים, כי הזעקה יוצאת מהלב שלהם. הם מתרגשים בתפילה, הם מתפללים מכל הלב. כשהם מרגישים שהם רחוקים מהקב"ה, כואב להם הלב, הם רוצים להתקרב אליו. בגלל זה הם צועקים, כי הלב שלהם בוער מאהבה לקב"ה".

אבל האורח לא קיבל את התשובה. "עדיין", הוא אמר, "גם כשהלב בוער, זאת לא סיבה להשתולל. אפשר לדבר יפה ובנחת, לא צריכים לצעוק".

בתוך כך הלכה והתקרבה שבת המלכה. האורח פנה לעיסוקיו, ואיפשר לרבנית להשלים את ההכנות שלה לשבת. לפני ששקעה החמה הוא אף נתן למישהו שם את צרור כספו כדי שישמו אותו במקום בטוח, עד לאחר השבת.

שבת בסטרעליסק... כמובן שהתפילות היו בקול רעש גדול, בית הכנסת רעש וגעש, והאורח מגרמניה הסתכל מהצד ולא הבין על מה המהומה... הוא נהנה מדברי התורה שנאמרו בסעודה, מהשירה הסוחפת, מהאווירה המיוחדת, רק הצעקות הפריעו לו להתחבר

למקום. הוא בא מתרבות שונה לחלוטין.

כשיצאה השבת, הגיע האורח כדי לאסוף את צרור כספו שהפקיד,

אבל הרבנית לא הבינה על מה הוא מדבר.

"איזה כסף?", היא שאלה, והאורח השיב: "הכסף שהנחתי כאן לפני שבת! בתוך הצרור הסגור".

"אני לא יודעת על מה אתה מדבר", היא אמרה, "אולי אני אבדוק בהמשך למי נתת, אבל כרגע לא ידוע לי בכלל שהפקדת כסף".

האורח התחיל להילחץ. מה זאת אומרת? מחשבה קלה של חשד חלפה בראשו. האם ייתכן חלילה ש...

"רבנית!", הוא אמר בקול תקיף ובטוח, "אני נכנסתי לכאן ביום שישי לפני השקיעה, נתתי לכם צרור עם כסף, לקחתם אותו והבטחתם לי שתחביאו אותו במקום טוב, ושבמוצאי שבת אני יכול לבוא מיד לקחת את הכסף! אני מבקש שתביאו לי את הכסף עכשיו!".

האורח כעס והחל לצעוק: "הייתכן, כל כספי נגנב ממני במרמה והונאה. איזה מן מקום זה, כך אתם מתנהגים? גונבים את כספם של האורחים שלכם?".

השיבה לו הרבנית: "אמור נא אורח נכבד, למה אתה צועק? אתה יכול לומר את אותם הדברים בצורה מתורבתת ובדיבור רגוע. אין צורך לצעוק!".

נענה האורח ואמר: "איך אפשר שלא לצעוק. הרי גנבו לי את כל כספי, הלב שלי בוער מזעם וכאב!".

אמרה לו: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! כשכואב, צועקים! כשהלב בוער, צועקים!!!".

הכסף כמובן, נמצא בסוף, והושב לבעליו.

זה מה שכתוב בפרשה שלנו. בני ישראל היו במצרים, הם סבלו שם

סבל רב. כתוצאה מהסבל הם נאנחו, אבל כשהסבל הגיע למצב שהם כבר לא יכלו עוד להכיל אותו, הם עברו ל"ויזעקו", וממילא "ותעל שוועתם אל האלוקים".

כי הזעקה, היא מה שמוציא החוצה את הפנימיות של הלב. לא בגלל שהקב"ה שומע את הצעקה טוב יותר, זה לא בגלל הגובה של הווליום, אלא בגלל שהיא מגיעה ממקום עמוק יותר בלב!

פעם בא יהודי אל הרה"ק רבי י"שכר דב מבעלזא זיע"א, ובפיו בקשה: הוא רוצה שהרבי יברך אותו שיזכה לבנים טובים, תלמידי חכמים בעלי מידות טובות, יראים ושלמים.

השיב לו הרבי, "למה אתה צריך את הברכה שלי לעניין הזה? אני אתן לך סגולה נפלאה שאם תעשה אותה, יש סיכוי גדול מאוד שתזכה לכך".

הטה היהודי את אוזנו, וביקש לשמוע מה היא הסגולה שמציע הרבי לעשות.

הרבי מצדו השיב תשובה חתומה וסתומה: "אתה צריך לשטוף את הפנים שלך כל יום במים רותחים, ועל ידי כך תזכה לבנים צדיקים...". האיש חשב שהוא לא שמע טוב: "מה זאת אומרת? לקחת מים רותחים מהקומקום ולשטוף את הפנים? אני עלול לקבל כוויה. אפשר גם עם מים פושרים, או שזה צריך להיות ממש רותח?".

ענה לו הרבי במתק לשונו: "לא התכוונתי למים רגילים, התכוונתי למים מלוחים. דמעות! אתה צריך לשטוף את הפנים של כל יום עם דמעות רותחות, שיתגלגלו על לחייך ויזלגו מעיניך בזו אחר זו בתפילה כנה ואמיתית מעומק הלב, להתחנן לפני בורא העולמים שיזכה אותך בבנים תלמידי חכמים יראים ושלמים. אין בזה קיצורי דרך, להתפלל, לצעוק מהלב, להרטיב את הפנים בדמעות רותחות. רק כך אפשר לזכות לבנים טובים וצדיקים".

מספרים שפעם נכנס משהו לבית הכנסת שבו התפלל הגאון רבי אליה לופיאן זצ"ל. לאחר התפילה שאלו את האורח, "נו... מה ראית בבית הכנסת?"

השיב המבקר ואמר: "ראיתי אנשים רבים שמתנדנדים ואחד שמדבר".

כל האנשים בבית הכנסת התפללו, התנועעו בתפילה והשתדלו לכוון. אבל ר' אלה לא 'התפלל', הוא דיבר! הוא ניהל שיחה עם הקב"ה. שיבת, רומם, קילס, הודה מעומק הלב על כל הטובות, ולאחר מכן שטח בפניו את בקשותיו הבאות מעומק הלב, זה היה נראה שהוא מדבר עם משהו שנמצא לפניו, כי כך הוא באמת הרגיש.

למה באמת היה נראה רבי אליהו ככה? כי הוא עבד את ה' מהלב שלו, עם כל כח הרצון. זה לא היה משהו חיצוני אצלו. כאב לו הלב על כך שהוא לא מספיק קרוב לקב"ה, הלב שלו בער מהמחשבה שהוא עלול להתרחק חלילה.

מספרים שפעם צעד רבי אליה יחד עם הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, ברחובה של עיר בעצם יום השבת. רבי אליה נאנח בכל פעם

שראה מכונית שנוסעת בשבת, אנחה עמוקה. זה כאב לו, הוא התקשה להכיל את הדבר הנורא הזה.

והנה נעצרת לידם מכונית, והנהג פותח את החלו ומבקש שיעזור לו ויכוונו אותו איך מגיעים לרח' יפו.

רבי אלה שמע את השאלה והחוויר. הוא פרץ בבכי על מצבו של היהודי הזה, שלא עלינו הגיע לכדי חילול שבת.

כשראה הנהג את הבכי המזעזע של רבי אליה הוא יצא מהמכונית, והצהיר שהוא מפסיק לחלל שבת. "אמא שלי צועקת עלי כבר שנים רבות שאשמור שבת", הוא אמר, "אבל היא אף פעם לא בכתה בגלל זה. כאן אני רואה יהודי שאוהב אותי אהבת נפש ובוכה, אני יודע שזה באמת אכפת לו ושהוא באמת דואג לי, ולכן אני מקבל את התוכחה שלא נאמרה, ומקבל על עצמי להימנע מכאן ולהבא מחילול שבת".

למעשה, מי שרוצה לחנך את הילדים שלו בחינוך אמתי ואיכותי, זאת הדרך! לעשות את הדברים מהלב, לשדר לילד שזה מה שחשוב בחיים יותר מכל דבר אחר.

איך עושים את זה? האמת שאין לי פתרונות קסם. צריכים פשוט להתחבר, כל אחד ואחד צריך להתחבר בעצמו, ועל ידי זה להשפיע על הילדים שלו ועל הסובבים האחרים.

אנחנו אומרים בתפילות השבת: "ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג, עם מקדשי שביעי".

יש כאן למעשה שלוש דרגות של אנשים, והאופן בו הם חווים את השבת שלהם. יש 'שומרי שבת'. יהודים טובים שנמנעים מחילול שבת. במקום ללכת לעבודה, הוא יושב בבית, במקום להדליק ולכבות את האור, הוא מכוון שעון שבת. את האוכל הוא מבשל מראש, ומניח על הפלטה. שומר שבת!

יש דרגה יותר גבוהה. אנשים שהם במצב של 'קוראי עונג'. דואגים לכבד את השבת בכסות נאה ובמאכלים ערבים, פורסים על השולחן מפה יפה, משקיעים בעריכה מכבדת ומייצרים בבית אווירה שבתית נעימה ונחמדה, במיוחד לכבוד יום השבת.

אבל יש דרגה שלישית וגבוהה יותר משתי הדרגות הקודמות: אלו אנשים שהם לא רק 'שומרי שבת', הם לא רק 'קוראי עונג', אלא הם בדרגה של 'עם מקדשי שביעי'. הם מקדשים את השבת, הם לא קוראים עיתונים בשבת, נמנעים משיחות מיותרות בשבת, יום השבת שלהם מוקדש לתורה ולתפילה, למחשבות של עבודה ה', הם לומדים תורה בשקידה, יושבים עם הילדים ולומדים איתם, אומרים תהילים, משתדלים להכניס בשבת שלהם יותר ויותר קדושה, כל אחד לפי יכולתו ודרגתו והמצב המשפחתי שלו והקהילה שבה הוא חבר ואליה הוא משתייך.

יש לי חבר 'בעלבת', הוא לא אברך כולל ולא מגיד שיעור או איש תורני באופן מיוחד. אבל הוא קיבל על עצמו קבלה מאוד מעניינת. מדי שבוע, בשבת קודש הוא חוזר על כל שבעת דפי הגמרא שלמד בשבוע האחרון במסגרת 'הדף היומי'.

חלפו כמה ימים היה זה יום שישי אחר הצהרים, הסטייפלר הגיע מתנשף מאד עד רחוב ירושלים ודפק בדלת משפחת דרדק ושאל האם כבר שלחת את המכתב? לא, ענה הרב דרדק, 'טוב מאד תיתן לי אותו' ביקש הסטייפלר 'אני אביא אחר תחתיו בעוד כמה ימים'...

הכרת הטוב - לא רק למיטיב אלא גם למוטב!

הרב בנימין בירנצוויג

**'ויאמר ד' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ידך על מימי
מצרים וגו'' (שמות ז', י"ט)**

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מעשה נפלא ממרן
הסטייפלר זצ"ל כפי ששמע מהחברותא של הסטייפלר זצ"ל הגאון
רבי יוסף גריינימן:

היה יהודי אמריקאי בשם הרב דרדק שהתגורר ברחוב ירושלים
בבני ברק, באותם ימים היה מרן הסטייפלר מצומצם מאד בפרנסה
וכידוע שהסטייפלר ברח מסיוע לא כשר בתכלית השלימות, הרב
דרדק רצה לסייע למרן הסטייפלר זצ"ל בפרנסתו בדרך הראויה,
והציע לו מאחר שיש לי בן באמריקה אשלח לו חבילת ספרי
'קהילות יעקב' שם ירכשו את הספרים וישלחו את הכסף בדולרים.
הסטייפלר הסכים ואכן מרן הסטייפלר היה מביא לו חבילות
ספרים, האב שלח לחוץ לארץ הבן מכר ושלח את הפדיון, כיון
שהבן היה בר אוריון שלח את הפדיון כאשר לצידו מכתב הערות על
הקהילות יעקב, מרן הסטייפלר התכתב איתו, וכאשר הביא חבילה
נוספת לרב דרדק למשלוח הצטייד עם מכתב התשובה על האיגרת
האחרונה וכן כל פעם היה הסטייפלר מביא חבילה יחד עם מכתב
התשובה.

אך הגיעו ימים ושנים שהסטייפלר כבר לא היה זקוק למכירות אלו
אך המסחר הזה עם הרב דרדק המשיך, והגיעו ימים יותר מאוחרים
שהסטייפלר כבר הזקין עוד יותר ולא היה בכוחו לכתוב מכתבים
והפסיק לגמרי להשיב על מכתבים, אך כאשר דרדק הבן שיגר
פעם מכתב בדברי תורה מחוץ לארץ אמר הסטייפלר לעצמו לו אני
מוכרח לכתוב מכתב תשובה לכן התאמץ באופן חריג וכתב מכתב.
צעד הסטייפלר לרחוב ירושלים להרב דרדק ומסר לו את המכתב
עבור בנו.

חלפו כמה ימים היה זה יום שישי אחר הצהרים, הסטייפלר הגיע
מתנשף מאד עד רחוב ירושלים ודפק בדלת משפחת דרדק ושאל
האם כבר שלחת את המכתב? לא, ענה הרב דרדק, טוב מאד תיתן
לי אותו ביקש הסטייפלר אני אביא אחר תחתיו בעוד כמה ימים.

חלפו ימים והסטייפלר אכן שב עם מכתב חדש בידו, אמר לו הרב
דרדק מסתמא היתה איזו טעות בתשובה הקודמת! לא, השיב לו
הסטייפלר, לא היתה טעות, אם כן זה אותו מכתב קודם, לא מכתב

חדש האם שיניתם משהו? לא לא שינתי, אז לשם מה נאלצתם
לכתוב מכתב חדש? הסביר לו הסטייפלר ואמר הגיעו הערות מהבן
והרי אינני כותב כבר מכתבים אין לי ממש כוח אבל חשבתי לעצמי
איזה טעם יש לכך אם לא אשיב לו מכתב ומה הוא יחשוב לעצמו
אני סייעתי לו כל כך הרבה ומדוע לא משיב למכתביי וכי עתה
כשאין עסקים בינינו הוא הפסיק להשיב לי מכתבים? לכן התאמצתי
וכתבתי, אבל האמת היא כי אני צריך לכתוב לא בגלל שזה לא יפה
לא לענות, אלא מחמת חובת הכרת הטוב שאני חייב לו ועלי לכתוב
עם רצון ורגש של הכרת טובה, לכן את אותו מכתב כתבתי שוב עם
רגש של הכרת הטוב (אוצר פנינים ועובדות ח"א)

מידת הכרת הטוב רגילים אנו לפרשה, כחובה של נתינת הרגשה
טובה למי שגמל לנו טובה, בפרשת השבוע מתגלה לנו שיש צדדים
נוספים במידה זו של הכרת הטוב, וכיון שמידה זו היא החמורה
שבמידות, וכפי שאמרו חז"ל (משנת ר"א פ"ז) 'אין לך קשה לפני
הקב"ה יותר מכפיות טובה וכו'', ועד שאמרו ופסקו חז"ל (תנחומא
שמות ה) 'שהכופר בטובתו של חברו סופו לכפור בטובתו של
מקום! חובה עלינו להבין גדרה טעמה ומהותה מכל צדדיה.

בפרשת השבוע מתגלה לנו יסוד מחודש ונפלא במידה זו של הכרת
הטוב, 'ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח מטף ונטה ידך על
מימי מצרים' ומביא המדרש רבה (שמות פ"ט, י) 'אמר רבי תנחום;

ר' יצחק כבר חסר סבלנות. 'תגידי להם, שאנחנו לא מקבלים תיקונים עד אחרי החג, אז שיתקשרו אחרי החג', הוא אומר בטון עייף, 'כבר ערב יום טוב ממש'. 'לא, זה לא בקשר לתיקונים', אומרת רעייתו, 'זה מישהו שמתקשר בקשר לקניה... "מי זה?" שואל ר' יצחק, 'תשאלי מי זה', הוא מורה לרעייתו וממשיך לסדר עוד כמה תכשיטים במקומם... ואז הגיעה התשובה המפתיעה: 'זה הרב וואזנר על הקו!'

איזו עגבניה הותירה חותם ל-40 שנה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"אמר אל אהרן..." (שמות ח', י"ב)

כל יהודי החי בעולם חפץ ושואף להשלים את מידותיו ומעלותיו, להיות אדם טוב וחיובי יותר. השאיפה הזו מלווה את כולנו מיום לידתנו, בכל יום ויום אנו מטפסים ומתקדמים עוד צעד במעלה הדרך, חותרים בכל הכח להשלמת האישיות שלנו במיטב המעלות. זו עבודת החיים, ולכן כולנו מתאמצים כל כך עבודה, מתגברים על נסיגות כל העת כדי להיות טובים יותר.

ובעיצומה של הדרך ותוך כדי המאמץ האמור, כל מי שמתבונן שואל את עצמו: מהו המפתח? איזו מידה היא החשובה ביותר, זו שמקרינה על כל אישיותו ומכריעה את גורלו? איזו מעלה היא זו שקובעת עד כמה הוא באמת אדם טוב, וכמה עבודת חיים עוד נותרה לו לעשות? במה הכי כדאי להתמקד, והדבר הזה הוא שיוביל אותו אל היעד הנשאל?

לשאלה הזו יש תשובה, והיא ברורה, מוכחת והגינית. היא נחשפת בדברי הרמב"ן בפרשת 'האזינו' על הפסוק 'עם נבל ולא חכם', שם מבואר כי אדם שאינו מכיר טובה - הוא בכלל לא בגדר 'בן אדם'. כלומר, הצעד המקדים הבסיסי והיסודי, זה שבעזרתו מתחילים את הדרך ובהשלמתו מגיעים לפסגה - הוא להיות אדם המכיר טובה לכל מי שעזר לו או תמך בו בעבר, להיות אדם שמוקיר את מי שסייע לו בכל סיוע שהוא.

אמור מעתה, הכרת הטוב היא לא רק מידה טובה ונחוצה, היא המבחן המלא לאישיותו של האדם, ועד כמה הוא בדרך הנכונה. המכיר טובה - מטמיע בלבו ערכים חיוביים, בעזרתם הוא יוכל לבנות את אישיותו ועליהם לבסס את התעלותו. לעומת זאת, מי שאינו מכיר טובה - טרם נגע בנקודת ההתחלה, אין בלבו את היסוד המוצק עליו שיתית את עלייתו.

ארבעים שנה על חצי מלפפון...

היה זה באחד הרחובות המרכזיים בבני ברק. השעה עשר וחצי

בבוקר, אנשים רבים עוברים ושבים ברחובה של עיר, ממהרים איש איש לדרכו. בטבור הרחוב, ממש במרכזו, עומד לא אחר מאשר מורי ורבי הרה"ק ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע, ומשוחח בחביבות ובידידות מופגנת עם יהודי מבוגר, עובר אורח מקומי...

הגבאים רומזים לאיש בעדינות, כי אין זה המקום והזמן - הן לרבי יש שעות קבלת קהל, וגם חדרו עומד הכן בדיוק למבקשים לשוחח עמו... מסביב נקהלים סקרנים, מביטים בעירנות בדו שיח המוזר: אמצע היום, אחד מגדולי האדמו"רים ויהודי פשוט, עומדים ומשוחחים דקות ארוכות באמצע הרחוב...

הגבאים שואלים זה את זה, אולי מישהו מהם מכיר את האיש. הרי לרבי יש עוד אירועים היום בלוח הזמנים, והעיכוב כאן אינו צפוי. מה עוד, שכל המעמד משונה ומוזר כל כך. שמא האיש צדיק נסתר? אולי יש לו קשר טוב אך סודי עם הרבי? מי יכול לשער מי האיש ומה דרגתו הרוחנית???

הרבי ממשיך בשיחה הידידותית, ורק לאחר דקות ממושכות נפרד ממנו בידידות, לא לפני שהוא אומר לו באדיש בחיבה גלויה: 'אז תבוא אלי, עם כל המשפחה, בסדר?' - - -

לתמייתה הגבאים לא היה גבול. בנוהג שבעולם, אדם המבקש לשוחח

עם הרבי קובע תור, או לחילופין בא בשעות הקבועות. והנה, סתם עובר אורח לא מוכר, זכה גם בשיחה ארוכה וחמה באמצע הרחוב, וגם - בזימון מהיר, לתור וי איי פי... הוא וכל המשפחה. בוודאי מדובר באיזו דמות נעלית אך לא מוכרת, הרהרו לעצמם...

הרבי הביט בעיניהם המשתאות, וסיפר: 'היה זה לפני שנים רבות, כשעליתי ארצה ונכנסתי ללמוד בישיבת דושינסקי בירושלים. לצערי, אתם יודעים, - אומר הרבי בחיך ובענווה - 'הייתי מאחר לארוחות בקביעות. פעם לא הספקתי לסיים את תפילת השחר עם כולם, ופעם הייתי שקוע באמצע הסוגיא, כך שאיחרתי את מועד הארוחה!'

'היהודי הזה שפגשתי עתה, המשיך הרבי, 'היה הטבח בישיבה. אחרי תקופה קצרה גילה שאני מאחר לארוחות, וחשש לרעבוני. מני אז היה מציץ לחדר האוכל, ובודק אם אני נמצא. וכשראה שאני לא נמצא - היה נוטל חצי עגבניה וחצי מלפפון, ושומר לי בצד...'

הרבי נשא עיניו לנקודה רחוקה, והוסיף: 'ארבעים שנה אני מחפש את היהודי הזה, ארבעים שנה אני רואה אנשים שדומים לו, שואל לשמם, אך מתאכזב - כי זה לא הוא. ארבעים שנה שלא אמרתי לו תודה כפי הראוי, שאני חש כלפיו חובת הכרת הטוב שטרם פרעתי...'

'ועכשיו, הוסיף בחיך, 'אני יוצא לרחוב ורואה אותו לנגד עיני. לקח לי שניה לזהותו, הוא הזדקן כל כך, אבל שמו התאים והוא אכן היה הטבח בישיבת דושינסקי. ארבעים שנה אני מחכה לומר לו תודה - אז כשאני כבר פוגש אותי - אשוחח אתו קצרות? כשכבר גיליתי אותו - שאתן לו לחמוק? הרי ברור שאודה לו מקרב לב, ואזמינו עם כל משפחתו לביקור!'

זוהי הכרת הטוב. שנים חולפות, אך התודה לא נשכחה, לא נטמנה במרתפי הזכרון העלום. וכשהיתה הזדמנות - היא צפה ועלתה במלוא תוקפה, ותנאי השטח והזמן לא שינו דבר. כי כשרגש הכרת הטוב חי ופועם - איש לא יכול לעצור בעדו, הוא זכור היטב וצף בבוא העת!

אחים יקרים, הבה נלמד מסר לחיים מסיפור מופלא זה, אותו זכיתי לשמוע בעצמי מפי מורי ורבי זי"ע. כמה חשוב ליחד מקום בלב להכרת הטוב, כמה נכון וערכי לזכור את כל מי שהיטיב עבורנו ולהודות לו מעומק הלב. הכרת הטוב היא העדות וההוכחה עד כמה הלב שלנו זך ונקי. הבה נזכור להודות לכל מי שגמל עימנו טובה, ונחפש הזדמנות להביע את הכרת הטוב שלנו מכל הלב!

שיחה מפתיעה בליל בדיקת חמץ

ליל בדיקת חמץ, עשר וחצי בלילה. בתי ישראל מצוחצחים וממורקים, ההכנות לעריכת שולחן הסדר בעיצומן. גם רחובה של עיר כבר מתחיל להירגע אחרי שעות השיא ולחץ הקניות של הימים האחרונים, ואצל של ר' יצחק מוכר התכשיטים - אחרוני הלוקוחות מסיימים קניית תכשיטים לחג...

ר' יצחק כבר עיף מטורח הימים האחרונים, שסחטו את לשד כוחותיו. אמת, ערב חג הוא העונה הבעורת בשנה, במהלכה הוא מרויח שבעתיים על ימי שגרה. אבל בכל זאת, אחרי שבועיים לחוצים ועמוסים - הוא כבר מותש, עורך חשבונות ומסדר את

המלאי, ורק ממתין לנעול את הכספת על מנעול ובריה, עד אחר החג...

לפתע נשמע צלצול טלפון. רעייתו מרימה את השפופרת, ומיד מבינה שמדובר במשהו הקשור למסחר התכשיטים. 'ר' יצחק, היא קוראת בקול, 'יש לך טלפון בענין איזו קניה שנעשתה היום בחנות...'

ר' יצחק כבר חסר סבלנות. 'תגידי להם, שבכל מקרה אנחנו לא מקבלים תיקונים עד אחרי החג, אז שיתקשרו אחרי החג, הוא אומר בטון עיף, 'כבר ערב יום טוב ממש'. 'לא, זה לא בקשר לתיקונים', אומרת רעייתו, 'זה מישהו שמתקשר בקשר לקניה...'

'מי זה? שואל ר' יצחק, 'תשאלי מי זה', הוא מורה לרעייתו וממשיך לסדר עוד כמה תכשיטים במקומם... ואז הגיעה התשובה המפתיעה: 'זה הרב וואזנר על הקו!'

'הרב וואזנר?' נפלטת צעקת תמיהה מפיו, 'עכשיו, בליל בדיקת חמץ, גדול ישראל מחפש אותי? את בטוחה?'

'כן כן, אומרת רעייתו, מתפלאת גם היא. לגדול הדור בוודאי ישנם עיסוקים חשובים בלילה עמוס זה: בדיקת חמץ. מכירת חמץ, מענה לשאלות שונות בדיני חג הפסח, הרי בית ההוראה שוקק חיים עכשיו! ככל הידוע לה, אין כל קשר היכרות מוקדם בין הרב וואזנר לבעלה, ובכלל, הרי לרב וואזנר יש גבאים - איך יתכן שלא התקשרו בשמו? שהרב וואזנר בעצמו יתקשר? על שום מה?'

ר' יצחק עוזב את התכשיטים, וממהר ליטול את השפופרת. על הקו, כן כן, גדול הדור - הרב וואזנר בכבודו ובעצמו!

'שלום', אומר ר' יצחק, וממהר להתנצל על שניות ההמתנה שחלפו. 'אם הייתי יודע שהרב וואזנר מחפש אותי...'

'תנוח דעתך', משיב הרב וואזנר, ואת חיוכו ניתן לשמוע מעבר לקו הטלפון. 'הרבנית סיפרה לי שהייתה אצלכם היום בחנותך לקנות תכשיט לחג. אני ממש מתפעל - התכשיט כה יפה, היא מעידה שקיבלה שירות מכל הלב ובלי הרגשת לחץ של ערב חג. היא יצאה מהחנות בתחושה טובה מאוד!'

'לכן, המשיך הרב וואזנר כשנשימתו של ר' יצחק נעתקת, 'התקשרתי לומר יישר כח. תודה לך על השירות הטוב, על המבחר המגוון שאתה מביא, ועל היחס הנפלא שלך לרבנית. תודה רבה מעומק הלב!'

מסיים הרב וואזנר, תוך שהוא מוסיף ברכת חג שמח...

רעייתו של ר' יצחק ניצבת ליד הטלפון, ולא מבינה את הדו שיח המתנהל כאן. היא רואה את בעלה מחיך, מופתע, מהורהר ומרוצה כאחד, אך אינה מבינה מדוע. רק כשסיפר לה בעלה את אשר ביקש הרב וואזנר לומר - היתה גם היא נרגשת ומתפעלת...

'זה לא ייאמן, מפטיר ר' יצחק, 'האם בשביל זה הרב וואזנר עזב את כל עיסוקיו הבעורים בליל בדיקת חמץ, רק כדי לומר תודה על השירות והיחס? - - -'

כנראה שכן, כי זה המבט הנכון על הכרת הטוב. אמת, זו פרנסתו של ר' יצחק, וגם השירות - הוא אולי כלי לקרב לקוחות נוספים... ועדיין, לא נחה דעתו של הרב וואזנר 'צ"ל עד שאמר תודה, הוא בעצמו באחד הלילות הבעורים בשנה!

כי מישהו עשה לו טובה, מכר תכשיט לרעייתו, ונתן לה שירות

**'היהודי הזה שפגשתי עתה',
המשיך הרבי, 'היה הטבח בישיבה.
אחרי תקופה קצרה גילה שאני
מאחר לארוחות, וחשש לרעבוני.
כשראה שאני לא נמצא - היה
נוטל חצי עגבניה וחצי מלפפון,
ושומר לי בצד...' הרבי נשא עיניו
לנקודה רחוקה, והוסיף: 'ארבעים
שנה אני מחפש את היהודי הזה**

הוא השיב ב'כן' רפה, ומיד שטח את תמיהתו זו, בנסיון להבין כיצד קרה הנס במסגרתו מלווה מתקשר ללווה להציע לו עזרה, ועוד כשהוא כלל לא ידיד קרוב שלו ולא שוחח עמו בעניין... אולם זקני לא התרגש, הדבר היה פשוט בעיניו: 'הן לימדת את אחד מבניי כשהיה בן שלש, ובזכותך - הוא יודע לקרוא, וקורא עד היום! מאז אני מחפש דרך להיטיב לך, אני חייב להשיב לך כגמולך הטוב שגמלת עמי. והנה נקרתה בפניי ההזדמנות, האם לא אשמח להתייצב לימינך ולסייע לך?!' - השיב, ועל אתר סידר הלוואה נכבדה לטובתו של הלה... סיפור זה, המופיע בספר תולדותיו 'אנא עבדא', מרגש ומטלטל כל כך. ממרחק של שנים, יהודים של צורה חיפשו הזדמנות להוקיר ולהכיר טובה. גם למלמד של בנם ש'בסך הכל' עשה את מלאכתו - הוא עדיין חייב לו הכרת הטוב, ואינו יכול לוותר על הזכות שהיא החובה הזו! הבה נאמץ הנהגה זו, הבה נוקיר תודה ונכיר טובה, זו הדרך לגדול ולהתפתח רוחנית. זו הדרך הנכונה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

מצוין. נכון, זה הכל, אבל זה כבר מחייב להודות, להרגיש חייב לו תודה, להכיר בטובתו, להבין שהוא האיש שבגללו יש לרעייתו תכשיט חדש לחג, וכשהלב גואה ברגשות הוקרה כלפיו - לומר לו תודה!

ואם כה גדולה חובת הכרת הטוב למי שהאשה נהנית מטובתו, על אחת כמה וכמה מגעת חובת הכרת הטוב לאשה עצמה, הנושאת את משא הבית על כתפיה, גידול הילדים וחינוכם, ארוחות, כביסות ואינספור סידורים אחרים... אנחנו כל כך מורגלים בזה, עד שאנו עשויים לשכוח את חובת הכרת הטוב כלפיה...

כמה חשוב לראות ולהיווכח כמה הקפיד אותו גדול לומר תודה למי שנתן שירות בחנותו! גבה את מלוא שכרו! עשה את תפקידו! - ובכל זאת הוא חש מחוייב לומר לו תודה, עד כדי שאינו יכול להיכנס לחג הפסח מבלי להביע את תודתו זו באופן מפורש!

אחים יקרים, הלא לאורך כל היום כולנו צורכים שירותים שונים - ממתנדבים או ממיי שמקבלים שכרם, מנהג האוטובוס, מבעל המכולת, מגבאי בית הכנסת או משליח הציבור. יהודי שמכיר טובה ניגש לכל אחד מהם ואומר לו תודה מכל הלב, זו הכרת הטוב!

הבה נאמץ את הדרך הזו, הבה נהיה מאלה שמכירים טובה. כך נזכה להשלים את מידותינו ולהיות ראויים לברכת שמים, כך נזכה לעלות ולהתעלות ולעשות רצון ה' בכל הלב!

חוב ישן שהפך לחדש...

היה זה בערב שגרתו אחד, עת יהודי יקר מתושבי בני ברק נערך לקראת שמחת נישואי בנו, האמורה להיערך בעוד כמה שבועות. ללא כל הודעה מראש צלצל מכשיר הטלפון שבביתו, ועל הקו היה זקני, הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, ובפיו שאלה מפתיעה: 'שמעתי שבנך מתחתן בעת הקרובה, שיהיה בשעה טובה. אמור לי בבקשה, אולי אתה זקוק להלוואה כספית?' הלה לא מצא את המילים להשיב מרוב התרגשות. אמת ויציב, בנו עומד להינשא. אבל כל השאר מופלא בעיניו: מה גורם ליהודי שהוא מכיר היכרות שטחית בלבד להתקשר אליו ולהציע לו הלוואה? והלא בדרך כלל אנשים מחפשים אחר הלוואות, מתקשרים לבקש אותם. והנה - מישהו מתקשר אליו ומציע לו, מברר האם הוא זקוק להלוואה!

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**
המייל היומי של 'דרשו'.

לפרוח ולהתקדם בחיים, לפעמים בגלל סיבות פנימיות שקשורות למאבקים פנימיים, שהבחור הזה נאלץ לעבור עם עצמו - תפקידו של המחנך הוא להזכיר לו מהיכן הוא בא, מה היו השאיפות שלו כשהיה ילד צעיר, כמה תקוות הוא תלה בעצמו, אילו תוכניות גרנדיוזיות היו לו - ולשכנע אותו שיש לו עדיין פוטנציאל להגשים את השאיפות הללו.

אם נצליח לטעת בלב התלמיד את השאיפה ואת ההרגשה שהוא מסוגל להשיג אותה, מימשנו את התפקיד שלנו כמחנכים ונתנו לתלמיד את הכלים הטובים ביותר להצליח.

הדברים מקבלים משנה תוקף עם אזכור העובדה הבאה: הרבנית דסלר ע"ה, אשת חבר של המשגיח הנודע הגאון רבי אליהו דסלר זצ"ל, שהתה בתקופה בה פרצה מלחמת העולם השנייה, באזור שמחוץ לטווח הסכנה המיידית. היא היתה עם בתם הקטנה, ובעלה רבי אליהו זצ"ל היה מעבר לגבול, המשפחה התפצלה ובצוק העתים החליטה הרעייה להרחיק נדוד, כדי לחלץ את הבת מטווח הסכנה של חיית הטרף הנאצית.

כך הגיעו האם והבת לאוסטרליה, שם קבעו את מושבן עד שישקוט זעפה של המלחמה ויוכלו להתאחד מחדש עם ראש המשפחה. באותה העת טיילו הרבנית ובתה ברחובה של עיר, והנה רואות עיניהן חנות ובה תכשיטים מוצגים לראווה. היו אלו תכשיטים בעלי חן ויופי מיוחד, ניכר עליהם שהם תכשיטים עתיקים שהיו שייכים בוודאי לאשה עשירה מאוד.

עם זאת, תג המחיר שהוצמד לתכשיטים הללו היה זול במיוחד, מחיר שאינו מתחיל להתקרב לערכם האמתי של התכשיטים. עיניה של הבת ברקו בהתלהבות, היא רמזה לאמה שאולי כדאי לחשוב על רכישה של איזה תכשיט או שניים כדי שתוכל להתקשט בהם, אולי אפילו תכשיטים לאם ולבת גם יחד.

הרבנית הרגישה ברמיזה של בתה, והשיבה לה תשובה שהלמה בצורה יפה כל כך את בת האצולה לבית קלם, בתו של רבי נחום זאב ונכדתו של הסבא מקלם זצ"ל.

"תסתכלי על המחיר", היא אמרה לבת, "את רואה שהמחיר זול מדי, נכון? מה זה אומר? שהאשה שמוכרת את התכשיטים הללו ירדה מנכסיה, כנראה הגיעה למצב של פת לחם, עד כדי כך שהיא נאלצה למכור את כל רכושה וכעת נותרו לה רק התכשיטים היקרים ללבה אותם היא מוכנה למכור במחיר נמוך כל כך כי היא זקוקה לכסף בדחיפות.

"אנחנו לא נתקשט בייסורי הזולת! לא נענוד על צווארינו ועל זרועותינו שרשראות וצמידים שבאו אלינו בגלל שמישהי אחר נפלה ואיבדה כל רכושה ומעמדה".

התשובה של הרבנית דסלר לוקחת למעשה את הרעיון של אביו של הגרש"א לופיאנסקי צעד אחד נוסף קדימה. לא רק לאדם יש מקור מאיפה בא ולאן הוא שאף להגיע, אלא גם לחפצים דוממים.

את כל אשר להם בגטאות ובמחנות, והגיעו לארה"ב כשהם חסרי כל, לא רק מבחינה גופנית אלא גם מבחינת המצב הנפשי שלהם. הם היו אנשים שבורים ורצוצים שלא הצליחו להשתקם אחרי המלחמה.

בבית הכנסת שלנו השתכנו כמה יהודים כאלו. הם ישנו בחדר של הגרטור, ואנשים טובים היו דואגים לתת להם מזון ובגדים, להזמין אותם לסעודות שבת, ולדאוג למחסורם.

אנחנו, הילדים, לא היינו ערים לסבל הנורא שעברו אותם אנשים. שמענו על השואה וידענו מה שקרה בה, אבל מוחו של ילד, וגם של אדם מבוגר, צר מהכיל את הידיעה האמתית של מה שהיה שם.

ולכן, הילדים היו מתייחסים לפעמים אל אותם אומללים בחוסר כבוד. היו מקרים שהילדים אפילו היו מציקים להם, כמו שרואים למרבה הצער במקרים רבים שילדים נטפלים למי שנראה לא סטנדרטי, ועלולים גם להציק בניסיון להוציא אותו מהכלים ולגרורם לו לרדוף אחריהם.

באחת הפעמים יצא אבי מבית הכנסת, וראה קבוצת ילדים שנטפלת לאחד מאותם יהודים אומללים. ללא זו בלבד, אלא שהבחין שגם אני, בנו, נמצא עם הילדים בחוץ.

"אבא לא גער בי ולא צעק עלי", מספר הגרא"ש לופיאנסקי, "הוא לקח אותי, שם יד על הכתף שלי והתחיל להסביר: אתה ילד, נכון? יש לך בית, אבא ואמא, יש לך אחים ואחיות. אתה לומד בחיידר, משחק עם חברים, יש לך עתיד, יש לך חלומות שאתה רוצה להגשים, שאיפות שאתה רוצה להשיג בעז"ה.

"האיש הזה, שנראה כמו מי שנסתרה בינתו רחמנא ליצלן, גם הוא היה פעם ילד. היו לו הורים, אחים אחיות, הוא היה לבוש בבגדים נאים כמו כל החברים שלו, הוא היה צועד בכל בוקר לחיידר ומשחק עם חברים.

"אלא שלא שפר עליו גורלו. רצתה ההשגחה העליונה והאיש הזה נקלע ללב לבה של המלחמה הקשה והנוראה, הוא ומשפחתו היו יעד לרדיפה של הצורך הנאצי ימ"ש, הם השמידו את כל המשפחה שלו, נטלו ממנו את השפיות שלו, והותירו אותו ככלי שבור.

"אבל בלב שלו, נשאר החלומות, נשאר השאיפות. הוא יודע שקשה לו מאוד להשיג אותם. התפקיד שלנו זה לעודד אותו, לרפא את הפצעים שלו, לגרום לו להאמין בעצמו מחדש, להזכיר לו שהוא היה ילד שמח ועליו, לרענן את השאיפות שלו, את החלומות שנשארו טמונים בלבו.

"כשבאים ילדים וצוחקים עליו, הם עושים את ההיפך הגמור ממה שמוטל עלינו לעשות, אנחנו צריכים לעודד אותו להשתקם, להזכיר לו מי הוא ומאיפה הוא בא!".

מוסיף הגרש"א לופיאנסקי, שדברי אביו השפיעו עליו כמוזן בטווח המיידית, אבל העומק האמתי שלהם הוא למד להבין שנים רבות אחרי, כשהפך למרביץ תורה וראש ישיבה, או אז למד לדעת שכשהוא רואה תלמיד שלא הצליח, תלמיד שנכשל, לפעמים בגלל שהוא בא מרקע קשה, לפעמים בגלל שהחברים הפריעו לו

הם היו שייכים למישהו, היה להם ייעוד, לנצח יישאר איתם הייעוד הזה, גם אם מישהי אחרת תענוד את התכשיטים הללו לצווארה, זה לא ישנה את העובדה שפעם הם היו שייכים לאשה אחרת, ושהצער של אותה אשה חקוק בתוך התכשיטים הללו לעולם ועד.

ומכאן נבוא להשיב על השאלה ששאלנו בפרשת השבוע: מדוע שלח הקב"ה את משה רבינו להודיע לבני ישראל שמהרה תבוא גאולתם, הרי הוא ידע מראש שהם לא ישמעו מקוצר רוח ועבודה קשה. כמו כן עמדנו על כך שבכל השליחויות הללו מופיע האזכור של אברהם יצחק ויעקב, אבותינו הקדושים, ותהינו לשם מה יש צורך להזכיר אותם בכל פעם מעכשיו.

אחרי היסוד שהנחנו עם הסיפורים המופלאים של גדולי ישראל, אחרי האמירה המהדהדת של ה'בעל התניא', התשובה כבר ברורה מאליה.

הקב"ה שלח את משה רבינו כדי שיזכיר לבני ישראל 'אייכה', מי אתם, איפה אתם נמצאים ומה רציתם להיות. שימו לב, בני ישראל, תסתכלו מה קרה לכם! אתם בני אברהם יצחק ויעקב, אתם העם הנבחר, אתם אמורים לקבל את התורה קדושה, יש לכם תפקיד נכבד ומרכזי בהיסטוריה של האנושות כולה, אתם עתידים להעמיד בנים ובני בנים שיאירו את העולם כולו, אתם לא עבדים נבזים ונקלים! אתם לא נועדתם לעבוד לנצח את המצריים האכזריים!

צריכים להזכיר להם את זה שוב ושוב, גם אם הם לא ישמעו מקוצר רוח ומעבודה קשה, גם אם הם לא יאמינו לבשורת הגאולה עצמה, הם יזכרו בעובדה הידועה להם, הם יתחזקו מהזיכרון הזה שהם בני אברהם יצחק ויעקב, וכשהם יגיעו להכרה המחודשת הזאת שהם שייכים לעם הנבחר שעתידו עוד לפניו, הם יקבלו משנה כוחות ויוכלו להתנער מעפר השעבוד, ולזקוף את גוים בשמחה ובתקווה שהנה הנה תבוא הגאולה.

המשך מעמוד 23 | הרב עמרם בינעט

תורני, אבל השבת שלו נראית כמו שצריכה שבת להיראות. זה נקרא 'מקדשי שביעי'.

כמובן שצריכים ללמוד על חשיבות השבת, להקדיש זמן ללימוד הלכות שבת, להתעסק עם השבת. להיות מונחים בנושא הזה של שבת, כי הבעל שם טוב הקדוש אומר, שבמקום שבו מחשבותיו של האדם נתונות, שם הוא נמצא. צריכים להיות בתוך השבת כל ימות השבוע. מי שזוכה להתגעגע לשבת ולשמוח בכניסתה שמחה אמיתית, עד שפניו קורנות מאושר, הוא נכלל בגדר של 'עם מקדשי שביעי', ויהודי כזה, לא צריך לדבר הרבה בבית שלו. הילדים שלו סופגים את השבת שלו, והחינוך הזה מוטבע בדם שלהם.

השבת צועקת מתוך הלב שלו, כי הלב שלו בוער בגעגוע ושמחה לכבוד יום השבת.

זה מתחיל קצת לפני שבת, הוא בא לבית הכנסת חצי שעה לפני קבלת שבת, חוזר על דף אחד פחות או יותר. כשהוא חוזר הביתה מתפילת ליל שבת, בזמן שאשתו והבנות מסדרות את הסלטים ומכינות את צרכי הסעודה, הוא לומד עוד עמוד. אחרי הסעודה הוא הולך לבית הכנסת ולומד, בשבת בבוקר לפני התפילה... הוא לומד! בשבת בבוקר אחרי התפילה, הוא גם לומד קצת לפני שהוא הולך הביתה, ובבית הוא לומד עד שמכינים את הסלטים וכו', וגם לפני מנחה הוא לומד, ואם הוא לא הספיק לחזור על כל שבעת הדפים, הוא עושה השלמות במוצאי שבת...

סיפר לי החבר הזה, שכל השבת שלו נראית אחרת. זה לא אותו בנאדם! הראש שלו שקוע בלימוד. הוא איש פשוט, אדם רגיל ושגרתי, עובד בעבודה רגילה, אין לו שום משרה תורנית או מעמד

המשך מעמוד 24 | הרב בנימין בירנצוויג

שגמל לו חסד, כך לימדונו חז"ל - שהכרת הטוב היא עצם הידיעה שיש להכיר טובה למיטיב אתך, שהיא יסוד ההכרה בבורא העולם שמיטיב לנו בכל עת ושעה, ואי לכך אין הבדל אם המיטיב הוא חי או דומם, שהרי אם לא יכיר האדם טובה לדומם שהיטיב לו, הרי נפגמה אצלו מידה זו, ויבא לכפור גם בחי המיטיב לו, וסופו ח"ו לכפור גם בטובתו של מקום!

ולכן גם הרגיש הסטייפלר הבדל גדול בין לכתוב מכתב של הכרת הטוב עבור הנותן לבין לכתוב מכתב עם הרגש של הכרת הטוב שמועיל גם עבור המקבל!!

למה לא לקו המים על ידי משה? אמר לו הקב"ה, המים ששמרון כשהושלכת ליאור, אינו בדין שילקו על ידך, אלא ילקו על ידי אהרון אחיך' וכן הוא במכת כינים אמר הקב"ה למשה, 'העפר שהגן עליך כשהרגת את המצרי, אינו בדין שילקה על ידך, אלא אהרון אחיך יכהו'.

דברים נשגבים משכל אנושי! וכי מה שייך להכיר טובה לדומם? הרי אינו מרגיש בטובה שהוא עשה ואף אינו מרגיש בהכרת הטובה שניתנת לו?

יסוד גדול במהותה של מידת הכרת הטוב, למדים אנו מכאן, שחיוב הכרת הטוב הוא לא רק כדי להיטיב עם המיטיב, אלא בעיקר כדי להיטיב עם המקבל, כדי שהוא ירגיש את החובה להודות למי

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

תרפ"ט. רבי אהרן זימן אליו קבוצה מטובי הבחורים לאחר תפילת שחרית והרצה בפניהם שיעור בספר 'נפש החיים' בשער ד', בו כידוע מאריך מרנא רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל בדבר יקרות עסק התורה ויגיעתה, כשהוא מפאר ומרומם אותה לאין שיעור. גם כאן ראה הוא צורך לייקר ולחזק את לימוד התורה ואת התמדתה באוזני טובי תלמידיו דווקא בערב יום הכפורים - כ'הכנה דרבה' לקראת היום הקדוש.

(מתוך הספר 'רבי גדליה')

לזכות ולהיחתם לשנה טובה - הם אלו העשויים להניאו לקבל על עצמו קבלה אמיצה ועזה, 'לקחת את עצמו בידים' ולהעמיס על צווארו עולה של תורה.

"כל הווייתו של רבי אהרן היתה תורה! בה ראה חזות הכל, הכל ממש!" - ביאר רבי גדליה את פשרה של עובדה מופלאה זו.

מעשה כעין זה ממש, אשר מלמד עד כמה היתה התורה כל הווייתו של רבי אהרן בכל עת, ועד כמה הוא ראה בה את הערך המרכזי של עבודת השם - אירע בישיבה בערב יום הכפורים

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

כל הזמן לומר לפרעה שבני ישראל הולכים לצאת רק לשלושת ימים לחגוג חג לה' ומיד לחזור, הלא אם היה מדובר בטקטיקה של נסיון שכנוע היה לזה מקום, אבל כאשר משה יודע מראש שאין לו מה לנסות לשכנע, זה רק 'לפרוטוקול' כי פרעה ממילא לא הולך להוציא אותם, רק עד שהוא יגמור לשתות את כוס התרעלה עד תומה, מה מקום יש לדבר על שלושת ימים? שיאמר לו מראש שהם רוצים ללכת לארץ ישראל ולהיות לעם, הרי לפני מכת בכורות ממילא הוא לא הולך לתת להם לצאת, ואחריה גם אם משה היה רוצה לקחת את פרעה בכבודו ובעצמו לעבד יחד איתם, הוא הרי היה מסכים... אז מה סוד העניין של שלושת ימים במדבר?

"אלא, ביאר אותנו רב שאני לא זוכר את שמו, כידוע שכל יציאת מצרים רומזת גם למלחמת היצר, מצרים מלשון יצר, הדרך בה יצאו מצרים, נותנת לנו ציוני דרך לאיך אנחנו אמורים לצאת מהמיצר הפרטי שלנו. "הדרך היא לא ללכת על כל הקופה, אם תבוא ליצר הרע, נאם הרב בפאתוס, ותאמר לו 'אני איתך גמרותי', לא מכיר אותך יותר' וכל מיני סיסמאות כאלו, היצר רק יגחך וימשיך הלאה... תאמר לו 'אני רוצה רק שלושה ימים', 'אני תופס חיזוק' רק ליומיים עד השבת הקרובה' או 'רק בגלל המבחן הממשמש ובא' או כל תירוץ שלא יהיה, תקצוב בזמן את הפרישה מהיצר, כשיגמר הזמן ותראה כי טוב - תוכל להאריך את זה, לא בבת אחת.

"זה נכון שלפרעה לא היה משנה לכמה ולמה הם רוצים לצאת, הוא לא באמת התעניין בתכניות של בני ישראל, משה רבינו עשה את זה על פי הגבורה ובוודאי היו כאן חשבונות שמים גבוהים, אחד מהם כנראה הוא ללמד אותנו את הדרך.

"אתה מבין, הוא מסיים בחיך, זה נתן לי כה, באתי לישיבה כשאני עוזב עולם שלם מאחורי, לא הסכמתי להירשם רשמית או לקבוע זמן, לעצמי אמרתי אני כאן לכמה ימים וחוזר הביתה, לא להרבה זמן... עד עכשיו לא נגמרו הימים האלו..."

אפשר להשתמש הרבה מאד בסיפור הזה, הרבה התמודדויות בהן נתקלים אנשים אפשר לפתור עם התובנה הזו, לא כל דבר צריך לחתוך ולכרות, לא כל התמודדות היא ברת פתרון של 'ובג וגמרנו', הפרשה מלמדת אותנו שאפשר אחרת, לתחם בזמן, לנסות להקל, ולהצליח ולצלוח!!!

"אבל אני חייב לשאול אותך משהו", אמרתי לו רגע לפני שהוא חזר לחברותא, "אתה חייב להסביר לי משהו אחד, לפי מה שאתה מספר על צורת החיים שבה חיית, איך הצלחת? מה היה חסר לך שבגללו החלטת לחזור בתשובה? הסברת לי, משמעות וסיפוק. אבל בתחילת הדרך כשעדיין אתה לא יודע שכאן תמצא את אשר אהבה נפשך, כשאתה עדיין מבוסס בעולם של חציו קודש וחציו חול, איך אתה מצליח בכלל? איך שייך לעבור מעולם של תענוגות העולם הזה ותפנוקי הגוף, לבית המדרש על פשטותו ומיעוט העולם הזה שלו, זה לא הרתיע אותך? לא גרם לך לנסות לחזור אחורה? מאיפה תעצמות הנפש האלו?"

כל זמן שנשאתי את הנאום זוטא הזה, הוא ישב מזלי וחיך, "טוב שאתה שואל אותי שאלות כאלו ומעביר נושא ממה שכל כך קשה לי..."

"האמת שאת הכח הזה אני חייב למישהו שאני לא מכיר בכלל", הוא פתח, "זה רב שאני לא זוכר את השם שלו בכלל, מצאתי הרצאה שלו במרחבי הרשת הווירטואלית, כשחיפשתי נואשות קצת יהדות ורוחניות, אחרי שהבנתי שזה הפתרון לשימרון שאופך אותי. הייתי יושב שעות ומחפש הרצאות מעניינות על יהדות, על לימוד תורה ועל קיום מצוות. באחת מההרצאות האלו שנהניתי לשמוע, דיבר רב אחד על פרשת השבוע, זו הייתה פרשת וארא, הוא תיאר בציריות את הדיאלוג שהיה למשה רבינו עם פרעה מלך מצרים.

"משה עומד ומבקש בשם מלך מלכי המלכים מפרעה, שמחזיק בכלל את עצמו לכזה, להוציא את עם ישראל מצרים, הוא מנסה בכל לשון של בקשה, עובר לאיומים לאותות ולמופתים, אח"כ זה לא מספיק לפרעה ומשה עובר לביצועים בשטח, הוא מחריב את מצרים בשיטתיות, עם מכות נוראות, והופך את חיי המצרים לגהינום עלי אדמות.

"כל זה לא עוזר לפרעה להסכים, ומשה יודע את זה מראש, שהקב"ה הולך להכביד את ליבו של פרעה עד כדי שהוא יתעלם מהמציאות הכואבת, וייתן למצרים להיחרב על עצמה, העיקר לא להוציא את ישראל מצרים, כל זה עד שהקב"ה בעצמו יסיר את ערלת ליבו והוא יצא לרחוב באמצע הלילה, לצעוק בקול גדול את בשורת השחרור. "וא"כ הקושיה עולה מאליה, אז מה הסיבה באמת, שמשה מנסה

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **מדוע צריך להתפלל במקום שיש בו חלונות לכיוון שאליו מתפללים?**
- ◆ **האם ניתן לכתחילה לקבוע מקומות שונים לתפילות שחרית ומנחה?**
- ◆ **מי שביתו נמצא במרחק של ששה קילומטרים מבית הכנסת - האם חייב בתפילה בציבור?**

המקום הראוי לתפילת שמונה עשרה

- את תפילת 'שמונה עשרה' יש להתפלל במקום סגור, כיון שדבר זה מסייע להכנעה ולאִימת המלך הנדרשות בעת התפילה. ולכתחילה יש להתפלל במקום שבו קבועים חלונות בקיר שְׁלִכְיוּנוּ מתפללים, כדי שהמתפלל יוכל להשקיף בעדם אל השמים, ובכך לעורר את כוונתו.
- מצוה להתפלל שמונה עשרה בתוך בית הכנסת, גם כשמתפלל ביחידות, ואין להתפלל מחוץ לבית הכנסת כי אם בשעת הדחק.
- מי שיש בסביבתו שני בתי כנסת, האחד קרוב והאחר רחוק - יעדיף את התפילה בבית הכנסת הרחוק, מחמת הַשְּׁכַר שיקבל על כל פסיעה ופסיעה בדרך לבית הכנסת.
- מצוה להחיש את הצעדים ולרוץ בשעה שמתקרבים לבית הכנסת, או בכל מצב בו ניכר כי הריצה היא לקראת עשיית מצוה. ובבית הכנסת עצמו, אסור לרוץ, מפני כבוד השכינה.
- התפילה נחשבת כהקרבת קרבן, וכשם שהקרבת הקרבן נעשתה במקום קבוע בבית המקדש, כך צריך אדם לקבוע מקום לתפילתו בבית הכנסת, ולא לשנותו כי אם בעת הצורך.
- ורשאי אדם לכתחילה לקבוע מקום אחד לתפילת שחרית, ומקום אחר לתפילות מנחה וערבית; או לקבוע מקום אחד לתפילות ימות החול, ומקום אחר לתפילות שבת וימים טובים.
- בתפילת שמונה עשרה, מצוה מן המובחר שלא תהיה כל 'חציצה' בין המתפלל לקיר שלפניו, כדי שלא יסיח את דעתו מהתפילה.

התפילה בציבור

- חובה על האדם להתפלל שמונה עשרה בציבור של עשרה אנשים. ולדעת פוסקים רבים, תפילה בציבור פירושה - שעשרת האנשים מתפללים יחד, אך לדעת פוסקים רבים, די בשה מתפללים וארבעה אנשים נוספים הנוכחים במקום.
- נאמר בספר משלי: "בָּרַב עַם הַדֶּרֶת מְלֶךְ", ולכן, כאשר ישנם שני בתי כנסת, אשר באחד מהם מתפלל ציבור גדול, ובשני ציבור קטן - מצוה להתפלל בזה של הציבור הגדול.
- מי שאין באפשרותו להתפלל עם הציבור, יכוון את שעת תפילת שמונה עשרה שלו לשעה שהציבור מתפללים שמונה עשרה, ובכך תִּחְשַׁב תפילתו במידת מה כתפילה בציבור.
- הנמצא בבית הכנסת יחד עם ציבור שטרם התפללו, אסור לו להקדים ולהתפלל לפניהם, משום שמבזה בכך את הציבור, וכן מפסיד בכך את שלימות מעלת התפילה בציבור.
- מי שביתו נמצא במרחק הליכה של יותר מ'מיל' (1,152-960 מטר, לשיטות השונות) מבית הכנסת - פטור מתפילה בציבור. וכן הנמצא בדרך, אינו צריך לסטות מדרכו למרחק של יותר ממיל, כדי להתפלל בציבור.
- בשעת התפילה בציבור, אסור לעסוק בתורה, גם כאשר הציבור מאריכים בפיוטים, וכדומה; אולם, מי שאינו מתפלל עם הציבור, ונכנס לבית הכנסת בשעת תפילת הציבור, כדי לענות לקדיש ולקדושה - רשאי לעסוק בתורה.
- עשרת המתפללים הראשונים הבאים לבית הכנסת - מקבלים שכר כנגד כל הבאים אחריהם. ואף לאחר שִׁבְּאוּ עשרה לבית הכנסת - רצוי להקדים ככל שניתן.

לקראת שבת לכו ונלכה

**לאחד מבתי הכנסת נכנס בליל שבת, יהודי צבעי, עם בגדי העבודה
'הצבועים' שבהם עבד במשך כל ימות השבוע. לתמהונם של המתפללים,
לא התבייש הצָבֵעַ להיכנס עם הבגדים הללו - בשבת-קודש - אל בית
הכנסת, כשהקהל כולו עטוף בבגדי-שבת, במלבושים בוהקים, ובשיראין
של משי. הציבור הסתכל על האדם ההוא כמי שיצא מדעתו...**

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מקדשי השבת

אלא אפשר להכתיר אותו כמי שדואג לכבודה של שבת בכל נפשו ובכל מאוודו, והראיה - שלא חס על כבודו-שלו, והגיע עם הבגדים הצואים לבית הכנסת, למען כבוד השבת. הסברתי את דבריי ואמרתי, שאנחנו רוצים לחדש ולומר, שכשם שבחילול שבת יש מי שמחלל בצנעה, שגם זו היא עבירה חמורה מאוד, אבל יש דבר הרבה יותר חמור מזה, והוא המחלל בפרהסיא, ומי שנכשל בכך רח"ל הופך מיהודי לעברייך ונחשב כגוי, חילוק זה קיים גם במצוות שמירת השבת. יש מי שזוכה לשמור שבת בתוך ביתו פנימה, ובוודאי שהוא מקיים בכך מצוה-רבתי. ברם, מי ששומר על השבת ומקדש אותה בפרהסיא, המצוה הזו כפולה ומכופלת, ומְעַלָה את היהודי ההוא מעלה-אחר-מעלה בקיום מצוות שמירת השבת. היהודי הצָבֵעַ זכה לקדש את השבת, ולפרסם אותה לכל באי בית הכנסת שלו. הם ראו בתחילה את בגדיו המלוכלכים, לאחר מכן שמעו את ההסבר של האיש שסיפר שמנע בכך את אימו מלעבור על מלאכת מלבן. בשלב הבא הם הבחינו שאני מדבר עם הגבאי, וזה נותן לו עלייה, וכך עלתה השבת ונתעלתה יותר ויותר. והוא שאמרנו: לא רק חילול שבת בפרהסיא גורם לחומרת-יתר בביצוע העבירה, אלא - להבדיל - גם שמירת השבת כשהיא נעשית בפרהסיא, משפיעה על איכות המצוה בכפלי-כפליים. כל הדברים הללו שאמרנו, נכונים בתנאי שאף אחד מהמתפללים לא מכיר את אימו של האיש ההוא. שאם לא כן, אין לך לשון-הרע גדול מזה, שמספרים על אשה יהודייה המכבסת בשבת!

(מתוך הספר 'שבת בשמחה')

במצואות בה אנו חיים, ובדור שבו מתרבים בעלי תשובה, יש לזכור שלפעמים נראה לנו על פי מעשיו של פלוני בשבת, שמעשי-עבירה הם, אבל אם נבדוק את הענין, נראה שלא חילול שבת יש כאן, אלא מצוה גדולה. ובדרך אגב נלמד גם עד כמה חובה עלינו ללמד זכות על אחינו בני ישראל, גם אם הדבר נשמע רחוק-רחוק מהמציאות. לאחד מבתי הכנסת נכנס, בליל שבת, יהודי שהיה לבוש בבגדים מלוכלכים עד מאוד. אדם זה שימש במקצוע הצָבֵעַ, והיו אלה בגדי העבודה 'הצבועים' שבהם עבד במשך כל ימות השבוע. לתמהונם של המתפללים, לא התבייש הצָבֵעַ להיכנס עם הבגדים הללו - בשבת-קודש - אל בית הכנסת, כשהקהל כולו עטוף בבגדי-שבת, במלבושים בוהקים, ובשיראין של משי. הציבור הסתכל על האדם ההוא כמי שיצא מדעתו. והוא, משראה שהקהל מביט בו בעיניים קמות, נאלץ להסביר בעצמו את פשר הדברים. הוא ניגש אל רב בית הכנסת ואמר לו: כאשר חזרתי היום מעבודתי לפני התקדש השבת, ביקשה ממני אמה שלי שאפשוט את הבגדים המלוכלכים כדי שתוכל לכבסם באופן מידי, ביודעה שמיד בצאת השבת הנני צריך לצאת שוב לעבודה. כיון שלצערי אימי עדיין איננה שומרת שבת, לא יכולתי לפשוט את הבגדים, כיון שאם הייתי פושטם, אימי היתה מכבסת אותם בעיצומו של יום השבת רח"ל. הפתרון הטוב ביותר היה שאשאיר את הבגדים עליי, וכך אבוא גם לבית הכנסת, למרות הבזיון הגדול שאני סופג בכך. אדם זה שאל האם עשה טוב, או שמא פגם בכבודה של השבת? והשבנו לו, שלא רק שלא חילל ולא פגם במאומה בכבוד השבת,